

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Lázeňské subjekty v době koronavirové krize
Diplomová práce

2024

Bc. Michaela Kočovská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Kočovská**
Osobní číslo: **E20636**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Lázeňské subjekty v době koronavirové krize**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je charakterizovat a komparovat ekonomickou situaci lázeňských subjektů před a v průběhu propuknutí pandemie nemoci COVID-19 v České republice, zhodnotit nástroje vlády na podporu těchto subjektů z hlediska jejich úspěšnosti a navrhnout možné strategie na řešení vzniklé situace.

Osnova:

- Charakteristika historického vývoje lázeňství v českých zemích.
- Analýza využití lázeňských zařízení klienty před koronakrizí.
- Analýza dopadu pandemie nemoci COVID-19 na aktivity lázní.
- Zhodnocení vládních nástrojů na podporu lázeňství v průběhu pandemie.
- Návrh vhodných kroků pro posílení činnosti lázní v době po koronavirové krizi.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BODEKER, G., COHEN, M. Understanding the Global Spa Industry. Great Britain: Taylor & Francis Ltd, 2015. ISBN 978-0-7506-8464-4.
DVOŘÁKOVÁ, M. Kam za živou vodou. Brno: CPress, 2016. ISBN 978-80-264-1010-2.
JAKUBÍKOVÁ, D., VILDOVÁ, E., JANEČEK, P., TLUČHOŘ, J. Lázeňství: management a marketing. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2461-9.
PLZÁKOVÁ, L., STUDNIČKA, P., TITTELBACHOVÁ, Š. Místní poplatky v přímé vazbě na cestovní ruch, hotelnictví a lázeňství. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-984-8.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **28. srpna 2024**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. prosince 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 28. srpna 2024

Prohlašuji:

Práci s názvem Lázeňské subjekty v době koronavirové krize jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 08.12.2024

Michaela Kočovská v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucím práce, Ing. Lucii Sobotkové, Ph.D., a doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D., za jejich odbornou pomoc, cenné rady, poskytnuté materiály a kontakty, které mi velice pomohly při zpracování diplomové práce. Dále také paní Ing. et Ing. Anetě Mazouchové, Ph.D., za pomoc se statistickým zpracováním dat. Také bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za poskytnutou podporu a trpělivost při sepisování diplomové práce.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu dopadů pandemie COVID-19 na lázeňské subjekty v České republice. V úvodní části jsou na základě literární rešerše poskytnuty informace o vývoji a významu lázeňství v České republice. Následně byla provedena analýza s využitím dat z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, pokrývající období let 2009 - 2022. Součástí práce je rovněž zkoumání ekonomických dopadů pandemie na vybraná lázeňská zařízení napříč různými regiony České republiky. Pozornost je věnována také hodnocení vládních opatření na podporu lázeňství a identifikaci poznatků, které mohou být nápomocny pro rozvoj tohoto odvětví v postpandemickém období.

KLÍČOVÁ SLOVA

Lázeňské subjekty, pandemie COVID-19, Česká republika, návštěvnost lázní, vládní programy, post-pandemické období.

TITLE

Spa entities during the coronavirus crisis

ANNOTATION

This thesis focuses on analyzing the impact of the COVID-19 pandemic on spa entities in the Czech Republic. The introductory section provides information on the development and significance of the spa industry in the Czech Republic, based on a literature review. Subsequently, an analysis was conducted using data from the Institute of Health Information and Statistics of the Czech Republic, covering the period from 2009 to 2022. The thesis also examines the economic impacts of the pandemic on selected spa facilities across various regions of the Czech Republic. Attention is further devoted to evaluating government measures to support the spa sector and identifying insights that could contribute to the development of this industry in the post-pandemic period.

KEYWORDS

Spa Entities, COVID-19 Pandemic, Czech Republic, Spa Attendance, Government Programs, Post-Pandemic Period.

Obsah

SEZNAM ILUSTRACÍ.....	9
ÚVOD.....	10
1 Metodika	11
2 Historický vývoje lázeňství.....	16
2.1 <i>Vývoj lázeňství ve světě</i>	<i>16</i>
2.2 <i>Nejstarší období na území dnešní České republiky.....</i>	<i>16</i>
2.3 <i>Období 18. až 20. století.....</i>	<i>17</i>
3 Současné lázeňství v České republice.....	18
3.1 <i>Význam lázeňství</i>	<i>18</i>
3.2 <i>Podmínky poskytování lázeňských služeb.....</i>	<i>19</i>
3.3 <i>Lázeňská léčebná rehabilitační péče.....</i>	<i>20</i>
3.3.1 <i>Komplexní lázeňská péče</i>	<i>21</i>
3.3.2 <i>Příspěvková lázeňská péče.....</i>	<i>22</i>
3.3.3 <i>Indikační seznam</i>	<i>22</i>
3.4 <i>Orgány a organizace činné v oblasti lázeňství v ČR.....</i>	<i>23</i>
3.4.1 <i>Orgány samosprávy a regionální, občanská sdružení.....</i>	<i>24</i>
4 Využití lázeňských zařízení v České republice.....	26
4.1.1 <i>Analýza vývoje počtu pacientů a strávených dnů v lázeňských zařízeních</i>	<i>26</i>
4.1.2 <i>Korelační závislost mezi časovými řadami</i>	<i>35</i>
4.1.3 <i>Model trendu počtu pacientů</i>	<i>36</i>
4.1.4 <i>Model trendu počtu dnů.....</i>	<i>37</i>
4.2 <i>Závěr analýzy</i>	<i>38</i>
5 Analýza situace ve vybraných lázních s ohledem na koronavirovou krizi	40
5.1 <i>Ukazatele rentability aktiv.....</i>	<i>44</i>
5.2 <i>Ukazatele zadluženosti</i>	<i>46</i>
5.3 <i>Dlouhodobé krytí aktiv</i>	<i>47</i>
5.4 <i>Obrat aktiv.....</i>	<i>49</i>
5.5 <i>Běžná likvidita</i>	<i>51</i>

5.6	<i>Okamžitá likvidita</i>	52
5.7	<i>Srovnání a dopad COVID-19</i>	54
6	Vládní programy na podporu lázeňství v době koronakrize	56
6.1	<i>COVID-Lázně</i>	57
7	Vhodné kroky pro posílení činnosti lázní v době po koronavirové krizi	59
7.1	<i>Relevance post-covidových opatření</i>	59
7.2	<i>Marketingová kampaň</i>	60
7.3	<i>Digitalizace a automatizace</i>	61
7.4	<i>Nové služby a programy</i>	62
	ZÁVĚR	64
	POUŽITÁ LITERATURA	66

SEZNAM ILUSTRACÍ

TABULKY

TABULKA 1: VÝVOJ POČTU PACIENTŮ	26
TABULKA 2: VÝVOJ POČTU DNŮ	30
TABULKA 3: VÝVOJ POČTU PACIENTŮ, DNŮ A PRŮMĚR DNŮ NA OSOBU	33
TABULKA 4: UKAZATELE RENTABILITY AKTIV	45
TABULKA 5: UKAZATELE ZADLUŽENOSTI	46
TABULKA 6: DLOUHODOBÉ KRYTÍ AKTIV	48
TABULKA 7: OBRAT AKTIV	49
TABULKA 8: BĚŽNÁ LIKVIDITA	51
TABULKA 9: OKAMŽITÁ LIKVIDITA	53

OBRÁZKY

OBRÁZEK 1: POLOHA PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ – MINERÁLNÍCH VOD V ČESKÉ REPUBLICE	20
OBRÁZEK 2: LOKALITY POSKYTOVATELŮ LÁZEŇSKÉ LÉČEBNĚ REHABILITAČNÍ PÉČE	21
OBRÁZEK 3: BAZICKÉ INDEXY POČTU PACIENTŮ	28
OBRÁZEK 4: ŘETĚZOVÉ INDEXY POČTU PACIENTŮ	29
OBRÁZEK 5: BAZICKÉ INDEXY POČTU DNŮ	31
OBRÁZEK 6: ŘETĚZOVÉ INDEXY POČTU DNŮ	32
OBRÁZEK 7: POČET PACIENTŮ A DNŮ	33
OBRÁZEK 8: BAZICKÉ INDEXY POČTU PACIENTŮ A DNŮ	34
OBRÁZEK 9: ŘETĚZOVÉ INDEXY POČTU PACIENTŮ A DNŮ	34
OBRÁZEK 10: KORELACE DIFERENCÍ	35
OBRÁZEK 11: TREND POČTU PACIENTŮ	37
OBRÁZEK 12: TREND POČTU DNŮ	38

ÚVOD

V současném světě jsou naše životy nevyhnutelně ovlivňovány mnoha složitými a propojenými faktory. Mezi tyto faktory patří nejen ekonomické a politické vlivy, ale také zdravotní krize, jako byla pandemie COVID-19. Tato pandemie zasáhla všechny oblasti našeho života, ať už se jednalo o osobní, sociální nebo pracovní sféru. Dramaticky ovlivnila mnoho průmyslových odvětví, včetně cestovního ruchu a Česká republika, která má bohatou historii a tradici lázeňství, nebyla v tomto ohledu žádnou výjimkou.

Pandemie COVID-19 přinesla nevídané výzvy a narušila tradiční fungování lázeňských zařízení. Významné omezení cestování, uzavření hranic a přísná hygienická opatření vedla k dramatickému poklesu návštěvnosti lázní, což mělo za následek významné ekonomické ztráty. V této souvislosti je klíčové porozumět nejen přímým dopadům pandemie na ekonomiku lázeňských subjektů, ale také vládním opatřením přijatým na podporu tohoto sektoru a možnostem budoucího rozvoje a adaptace.

Cílem této diplomové práce je charakterizovat a komparovat ekonomickou situaci lázeňských subjektů před a v průběhu propuknutí nemoci COVID-19 v České republice, zhodnotit nástroje vlády na podporu těchto subjektů z hlediska jejich úspěšnosti a poznatků jak se lázeňská zařízení dokázala vypořádat s výzvami a opatřením, které pandemie přinesla.

Aby bylo dosaženo tohoto hlavního cíle, byla provedena podrobná analýza, která spočívala ve shromažďování, analýze a hodnocení dat týkajících se návštěvnosti a využití lázeňských zařízení v období 2009–2022. Zvláštní důraz byl kladen na srovnání návštěvnosti před a po vypuknutí pandemie COVID-19, což umožnilo pochopit a kvantifikovat rozsah změn, které tento sektor zažil.

V další části diplomové práce byly zkoumány konkrétní ekonomické dopady pandemie na vybraná lázeňská zařízení z různých oblastí České republiky. Dále byly hodnoceny vládní nástroje na podporu lázeňství během koronakrize. V závěru práce jsou zhodnoceny kroky pro posílení činnosti lázní v době po koronavirové krizi, s důrazem na zvýšení návštěvnosti a adaptaci na nové výzvy a příležitosti v post-pandemickém světě.

1 Metodika

Metodikou této práce cílíme na splnění hlavního cíle, kterým je charakterizovat a komparovat ekonomickou situaci lázeňských subjektů před a v průběhu propuknutí nemoci COVID-19 v České republice, zhodnotit nástroje vlády na podporu těchto subjektů z hlediska jejich úspěšnosti a kroky pro posílení činnosti lázní v době po koronavirové krizi, s důrazem na zvýšení návštěvnosti a adaptaci na nové výzvy a příležitosti v post-pandemickém světě.

Za tímto účelem bude nejprve zpracována na základě příslušné odborné literatury a dalších relevantních zdrojů literární rešerše, která se zaměřuje na teoretické poznatky o lázeňství, jeho funkce a význam. Součástí rešerše bude také historický vývoj lázeňství s důrazem na proměny v českém prostředí a popis současného stavu lázeňství v České republice.

V další části bude provedena analýza využití lázeňských zařízení v České republice, jejímž cílem je zmapovat vývoj počtu pacientů v lázeňských zařízeních v letech 2012-2022 a vývoj počtu dnů strávených v lázních v letech 2012-2022, přičemž data budou čerpána z Ústavu zdravotnických informací a statistik ČR. V rámci analýzy časových řad počtu pacientů a strávených dnů v lázeňských zařízeních budou v diplomové práci využívány indexy pro hodnocení trendu v časových řadách, tedy sledování změn úrovní ukazatelů v čase. Indexy mohou být počítané vždy ke stejnému základu nebo k základu proměnlivému, jedná se pak o tzv. bazické a řetězové indexy.

O bazický index se jedná tehdy, když příslušné individuální jednoduché indexy jsou počítané vždy ke stejnému základu, např. k nejstarší hodnotě v časové řadě původních pozorování, 100 % je tedy hodnota prvního údaje (např. q_1). V časovém období 1,2,...s můžeme konstruovat řadu bazických indexů ve tvaru:

$$B_i = \frac{q_2}{q_1}, \frac{q_3}{q_1}, \frac{q_4}{q_1}, \dots, \frac{q_s}{q_1}, \quad (1)$$

kde B_i je bazický index v i -tém období.

Zatímco o řetězový index se jedná v případě, kdy se základ srovnání mění, porovnáváme tedy dvě za sebou jdoucí hodnoty v časové řadě a základem se stává bezprostředně předcházejícímu pozorování v časové řadě původních hodnot. V časovém období 1,2,...s pak řetězové indexy budou ve tvaru:

$$R_i = \frac{q_2}{q_1}, \frac{q_3}{q_2}, \frac{q_4}{q_3}, \dots, \frac{q_s}{q_{s-1}}, \quad (2)$$

kde R_i je řetězových index v i -tém období.

Dále bude použita regresní analýza k identifikaci trendů, která spočívá v popsání závislosti sledované závislé kvantitativní proměnné na jedné či několika dalších nezávislých kvantitativních proměnných. V případě odhadu trendu je sledovaná proměnná výstupní proměnnou y a vstupní proměnnou x za příslušné období t . Cílem regrese je nalézt hledanou závislost pomocí vhodného regresního modelu a příslušné rovnice. Pro potřeby zkoumání je nejvhodnější lineární model popsáný přímkou.

$$\text{Takový model má vzorec: } y = \beta_0 + \beta_1 x \quad (3)$$

kde y je závislá proměnná, x_i nezávislé proměnné, regresní koeficienty β , kde β_0 označuje konstantu.

K měření těsnosti lineární závislosti bude v diplomové práci používán Pearsonův korelační koeficient, který slouží k měření věcné významnosti závislosti. Hodnoty jsou dosahovány v intervalu $<-1; 1>$, kde krajní hodnoty označují absolutní funkční závislost. Znaménko je používáno k představování směru závislosti, přičemž plus je používáno k označení pozitivní a minus negativní korelace, zatímco 0 označuje absolutní nezávislost. Čím blíže je absolutní hodnota jedné, tím větší je síla korelace. Podle Cohenovy interpretace věcné významnosti koeficientu jsou hodnoty v rozmezí 0,1-0,3 označovány jako malá významnost, mezi 0,3-0,5 jako střední a nad 0,5 jako velká významnost závislosti (Hindls a kol., 2006).

Vzorec jeho výpočtu je následující:

$$r_{xy} = \frac{\sum(x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2} \cdot \sqrt{\sum(y_i - \bar{y})^2}} \quad (4)$$

kde r_{xy} je korelační koeficient mezi proměnnou x a y , \bar{x} je průměr hodnot proměnné x , \bar{y} je průměr hodnot proměnné y .

Ke srovnání průměrných hodnot kvantitativní proměnné u stejné skupiny ze dvou různých měření bude v práci využit Studentův párový t-test, ve kterém jsou porovnávány hodnoty stejné jednotky ve dvou různých případech, srovnává se tedy soubor dvojic pozorování, které spolu souvisí. Test může být vyhodnocen srovnáním výsledné P-hodnoty s hladinou významnosti (obvykle $\alpha = 5\%$). Pokud je P-hodnota vyšší než α , shodná úroveň ve skupinách nemůže být zamítnuta. Naopak, když hodnota klesne pod 0,05, je zamítnuta a závislost úrovně na sledovaném faktoru je prokázána (Hindls a kol., 2006).

Součástí práce je rovněž analýza ekonomické situace ve vybraných lázních s ohledem na koronavirovou krizi, přičemž data budou čerpána z interních dokumentů konkrétních lázní, především z výročních zpráv a účetních závěrek. Pro tuto část byly vybrány lázně z různých krajů České republiky s cílem vytvořit co největší reprezentativní vzorek. Kvůli omezené dostupnosti dat však nebylo možné zahrnout lázeňská zařízení ve všech krajích, což vedlo

k nutnosti zúžit výběr na zařízení, pro která byla relevantní data k dispozici. Pro zhodnocení ekonomické situace konkrétních lázeňských zařízení budou v diplomové práci propočteny ukazatele rentability, ukazatele zadluženosti, dlouhodobé krytí aktiv, ukazatele aktivity a ukazatele likvidity.

Ukazatel rentability vyjadřuje schopnost vytvářet nové zdroje a zároveň dosahovat zisku. Hlavním cílem každého podniku je dosáhnout maximálního zisku, a proto je třeba zkoumat, zda podnik není příliš zadlužen, přeuvěrován a zda vhodně využívá kapitálové zdroje. Dlouhodobé finanční stability tak lze dosáhnout nejen optimálním poměrem mezi vlastními a cizími zdroji, ale také výběrem nejvhodnějších cizích zdrojů. (FinAnalysis, © 2000-2021). Pro zjištění finanční situace lázeňských zařízení budou zvoleny ukazatele rentability celkového majetku., pro který platí, že čím je její hodnota vyšší, tím příznivější je situace v podniku.

Ukazatel rentability aktiv (ROA), také označovaný jako ukazatel rentability celkového kapitálu, poměřuje zisk s celkovými aktivy, které byly investovány do podnikání. V případě vedení účetnictví se nejčastěji využívá vzorec (ManagementMania: Rentabilita aktiv, 2015):

$$ROA = \frac{EBIT}{aktiva} * 100, \quad (5)$$

kde: EBIT – zisk před zdaněním a úroky.

Ukazatele zadluženosti, nebo také ukazatele dlouhodobé finanční stability, vyjadřují vztah mezi cizím a vlastním kapitálem. Pomocí těchto ukazatelů lze měřit, jak podnik využívá k financování cizí zdroje a zda je schopný hradit své závazky. Faktem je, že využívání cizího kapitálu může být velmi rizikové, jelikož s sebou nese další náklady, kterými jsou zejména úroky. Ovšem z jiného pohledu dochází vlastně k jakési kompenzaci, jelikož úroky snižují daňové zatížení podniku. Je tedy velmi důležité zvolit správnou kombinaci vlastního a cizího kapitálu (FinAnalysis, © 2000-2021).

Ukazatel celkové zadluženosti, nebo také ukazatel věřitelského či úrokového rizika, označuje solventnost podniku. Vyjadřuje, jakou částí se věřitelé podílí na financování aktiv podniku. (FinAnalysis, © 2000-2021). Doporučená hodnota zadluženosti v rozmezí 30-60 % je často uváděna jako obecné pravidlo pro podniky v méně rizikových odvětvích, pro lázeňská zařízení může být vhodná mírně vyšší míra zadluženosti, protože jde o kapitálově náročné odvětví s potřebou častých investic (například modernizace zařízení).

V případě vedení účetnictví lze tento ukazatel vypočítat takto (FinAnalysis, © 2000-2021):

$$celková\ zadluženost = \frac{cizí\ zdroje}{celková\ aktiva} * 100, \quad (7)$$

Ukazatel dlouhodobé krytí aktiv vyjadřuje velikost podílu dlouhodobých zdrojů na celkových aktivech podniku. Pokud je firma příliš zadlužena a výše vlastního kapitálu není přiměřená rozsahu provozní činnosti podniku, dochází k podkapitalizování, a to je pro podnik velmi nebezpečné. Pokud firma vede účetnictví, ukazatel se vypočítá (FinAnalysis, © 2000- 2021):

$$\text{dlouhodobé krytí aktiv} = \frac{\text{vlastní kapitál} + \text{dlouhodobý cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}}, \quad (8)$$

Ukazatele aktivity, též označovány jako ukazatele hospodářské aktivity, poskytují informace o efektivnosti hospodaření s aktivy a lze je vyjádřit ve dvou formách, doba obratu, nebo rychlost obratu aktiv (FinAnalysis, © 2000-2021).

Ukazatel obratu aktiv měří efektivnost využívání celkových aktiv. Vyjadřuje tak, kolikrát se aktiva obrátí za jeden rok. Vypočítá se pomocí vzorce (FinAnalysis, © 2000- 2021):

$$\text{obrat aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva celkem}}, \quad (9)$$

Ukazatele likvidity podávají informace o tom, jak je podnik schopen splácet své závazky. Likvidita je pojem, který vyjadřuje schopnost podniku přeměnit svůj majetek na peněžní prostředky a těmi následně krýt všechny splatné závazky (FinAnalysis, © 2000-2021).

Ukazatel běžná likvidita bývá také nazýván ukazatelem solventnosti. Podává informaci o tom, kolikrát je podnik schopen uspokojit věřitele, kdyby se v tom daném okamžiku přeměnila všechna oběžná aktiva na peněžní prostředky. Obecně doporučená hodnota tohoto ukazatele se pohybuje v rozmezí 1,5 až 2,5 a vypočítá se (FinAnalysis, © 2000-2021):

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{obežná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}, \quad (10)$$

Ukazatel okamžitá likvidita je považován za nejpřísnějšího likvidního ukazatele. Tento přívlastek si vysloužil tím, že udává schopnost podniku uhradit své krátkodobé závazky v podstatě hned, v daném okamžiku. Ideální hodnota tohoto ukazatele by měla být v rozmezí od 0,2 do 0,5 a vzorec pro výpočet je (FinAnalysis, © 2000-2021):

$$\text{okamžitá likvidita} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}, \quad (11)$$

V závěru diplomové práce budou zhodnoceny vládní programy na poporu lázeňských subjektů v době pandemie na základě dat získaných od Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále budou zhodnoceny kroky k posílení činnosti lázní

v období po koronavirové krizi, se zaměřením na zvýšení návštěvnosti, přizpůsobení se novým výzvám a využití příležitostí v post-pandemickém světě.

2 Historický vývoj lázeňství

2.1 Vývoj lázeňství ve světě

Lázeňská kultura byla rozšířena po celém světě a relaxace v lázeňských destinacích je na mnoha místech považována za hlavní atrakci. Jedny z prvních známých lázní na světě byly postaveny v údolí řeky Indu kolem roku 2500 př. n. l. ve ztraceném městě Mohendžodáro. Velký bazén z pálených cihel nazývaný „Velká lázeň“, byl vykopán archeology na počátku 20. století v dnešním Pákistánu. Archeologové tvrdí, že lázně mohly být používány jako chrám, protože koupání a čistota mohla být spojována s náboženskou vírou (Bodeker, Cohen, 2015, str. 21). Při archeologických vykopávkách byly objeveny římské lázně v Evropě, Africe i na Středním východě, a přestože mnohé lázně byly během stěhování národů zničeny, některé z nich zůstaly zachovány.

2.2 Nejstarší období na území dnešní České republiky

O vzniku českých lázní koluje mnoho legend, i když většina z nich není historicky doložená. Jednou z nejznámějších pověstí je ta o lovu Karla IV. kolem roku 1350, kdy jelen unikl skokem ze skály, zatímco lovečtí psi zahynuli ve vroucí vodě minerálních pramenů. Na tomto místě byly později založeny Karlovy Vary. V legendách o vzniku lázní se často objevují i vepři. Například podle Václava Hájka z Libočan byl teplý pramen v Teplicích objeven díky vepřům, kteří jej vyhrabali (Křížek 2002, str. 13). Lázně Teplice jsou považovány za nejstarší a v 18. a 19. století byly nejslavnějšími v Evropě, protože je navštěvovala evropská aristokracie i panovníci. Chebské prameny, dnes známé díky Františkovým Lázním, byly využívány už od středověku. Tzv. Chebskou kyselku prý pil již ve 12. století český kníže Jindřich Břetislav. Mariánské Lázně se začaly rozvíjet od 16. století, kdy byly objeveny prameny na pozemcích kláštera Teplá. Mezi nejmladší lázně patří Poděbrady, kde byla léčivá voda bohatá na oxid uhličitý objevena až v roce 1905 při hledání pitné vody (Burachovič, 2001, str. 265).

Středověk byl pro lázeňství „dobou temna“, protože hygiena a kult vody byly v této době opomíjeny. Lázně si tehdy mohli dovolit jen bohatí a významní lidé. Například Karlovy Vary a Teplice navštívili Albrecht z Valdštejna a ruský car Petr Veliký, který po návštěvě Karlových Varů v roce 1711 začal zakládat lázeňská města v Rusku. Od vynálezu knihtisku bylo napsáno mnoho spisů o lázních, minerálních vodách a koupelích. Lázeňská témata byla rovněž zobrazována na kresbách, pečetích a rytinách (Jakubíková a kol., 2019, str. 270).

2.3 Období 18. až 20. století

Novou šanci pro lázeňství znamenal konec 18. století, kdy docházelo k jeho rozvoji. V tomto období byla řada lázeňských míst přetvořena. Byly postaveny lázeňské domy a hotely v novoklasickém, novorenesančním a secesním stylu. V okolí lázeňských zařízení byly zakládány parky, kolonády, altány a pavilony, které vytvářely poklidnou atmosféru k odpočinku. Lázeňská místa byla uznána za známá centra společenského a kulturního života. Pobyt v lázních plnil léčebné a společenské poslání. Klientela se skládala především ze státních úředníků, bohatých obchodníků, bankéřů, umělců a diplomatů. Na počátku 18. století byly Karlovy Vary navštíveny carem Petrem Velikým, jehož návštěva přispěla k rozvoji lázeňství v Čechách. Oblíbenou destinací smetánky byl především západočeský trojúhelník (Lecebnelazne.cz, 2018).

Přelom nastává po první světové válce, kdy byly zakládány zdravotní pojišťovací společnosti, které pomáhaly méně majetným lidem k lázeňským pobytům. Úspěšnost lázní se odrážela v jejich návštěvnosti, kdy nejstarší české lázně držely krok s předními evropskými lázněmi. Teplice v šedesátých letech 19. století zaznamenaly přes 9 000 návštěvníků ročně a Karlovy Vary přes 11 000. Světová sláva Karlových Varů byla započata léčbou cukrovky, proti níž v té době nebyly známy žádné specifické léky (Budinská, 2006, str. 46).

Za druhé světové války byla většina lázní v Čechách a na Moravě zabrána Němci a využívána armádou. Nedochovalo sice k žádnému rozvoji, ale naštěstí se většina lázeňských míst vyhnula velkému poničení. Civilisté jezdili do lázní jen zřídka a chyběli především cizinci ze zemí válečného protivníka. Po druhé světové válce v roce 1948, kdy se chopila moci Komunistická strana Československa, byl přijat zákon č. 125/1948 Sb., o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní. V 50. letech 20. století byla lázeňská zařízení provozována pouze Československými státními lázněmi. V této době se lázeňství stalo finančně dostupným široké veřejnosti, čímž zájem převyšoval kapacitu lázní. Po roce 1989 bylo lázeňství zařazeno do subsystému zdravotní péče. Docházelo k privatizaci lázní a byly navyšovány investice do oblasti marketingu za účelem přilákat především zahraniční klientelu. Proces privatizace měl mimo jiné vliv na pokles lázeňských subjektů (Jakubíková a kol., 2019, str. 273).

3 Současné lázeňství v České republice

V současné době jsou léčebné lázně považovány za poskytovatele léčebně rehabilitační péče, při které jsou využívány přírodní léčivé zdroje. Lokace lázní je závislá na výskytu těchto přírodních zdrojů, a kromě hlavního města Prahy a Kraje Vysočina se nacházejí v každém ze zbývajících 12 krajů. České lázeňství je oblíbené jak v Evropě, tak zámoří. V současnosti jsou čtyři největší česká lázeňská města, a to Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Luhačovice zařazeny na seznam UNESCO.

3.1 Význam lázeňství

Lázeňství má významný přínos v několika oblastech, zejména v oblasti zdravotnictví, cestovního ruchu a ekonomiky.

Z pohledu zdravotnictví je lázeňská péče nepostradatelná při léčbě chronických onemocnění, rehabilitaci po operacích a úrazech nebo jako prevence zdravotních problémů. Minerální vody, bahenní zábaly, inhalace a další procedury pomáhají zmírňovat bolest, zlepšovat fyzickou kondici a podporovat celkovou kvalitu života. Mezi nejčastěji léčené zdravotní potíže patří nemoci pohybového aparátu, dýchací problémy, srdečně-cévní onemocnění a metabolické poruchy, jako je cukrovka nebo obezita. Lázeňská péče navíc hraje klíčovou roli i v prevenci, kde pomáhá předcházet zhoršování zdravotního stavu a podporuje zdravý životní styl (mzcr.cz, 2023).

Z hlediska cestovního ruchu jsou lázeňská města atraktivními destinacemi pro domácí i zahraniční turisty. Karlovy Vary, Mariánské Lázně nebo Františkovy Lázně lákají návštěvníky nejen na léčebné pobyty, ale i na wellness a relaxační programy. Lázeňství zvyšuje průměrnou délku pobytů turistů a zároveň přispívá k propagaci České republiky v zahraničí. Kulturní a společenské akce, jako jsou filmové festivaly, hudební přehlídky nebo tradiční lázeňské slavnosti, dále zvyšují zájem o tato města a podporují rozvoj místního cestovního ruchu (mmr.cz, 2023).

Ekonomický přínos lázeňství je rovněž významný. Lázeňská zařízení generují přímé příjmy z ubytování, procedur a stravování. Turisté navíc utrácejí za doplňkové služby, jako jsou nákupy, výlety a kulturní programy, čímž podporují místní ekonomiku. Nepřímé přínosy zahrnují rozvoj podnikání, například prostřednictvím dodávek potravin, řemeslných výrobků a zdravotnických materiálů, nebo investice do infrastruktury, které zvyšují atraktivitu regionů pro turisty i investory.

Lázeňství přispívá i k tvorbě pracovních míst, a to nejen přímo v lázeňských zařízeních, hotelech a wellness centrech, ale i nepřímo v přidružených odvětvích, jako jsou doprava, logistika či stavebnictví. V České republice zaměstnává lázeňství přibližně 11 000 pracovníků a v některých regionech, například v Karlovarském kraji, tvoří cestovní ruch až 18 % HDP. Celkově cestovní ruch, jehož je lázeňství součástí, přispívá přibližně 2,9 % k celkovému HDP České republiky (czso.cz, 2023).

Z kulturního a společenského hlediska lázně podporují tradice, kulturní život a společenskou prestiž regionů. Lázeňská města pořádají řadu kulturních a společenských akcí, které přitahují nejen turisty, ale i místní obyvatele, a posilují tak celkovou atmosféru regionu.

Lázeňství je tedy nejen klíčovým prvkem zdravotní péče a prevence, ale také významným motorem cestovního ruchu a ekonomiky. Přispívá k rozvoji regionů, tvorbě pracovních míst, podpoře místních podniků a udržování kulturního dědictví, čímž posiluje jak místní komunity, tak celkovou ekonomickou stabilitu.

3.2 Podmínky poskytování lázeňských služeb

Základními předpoklady pro poskytování lázeňských služeb jsou: existence přírodního léčivého zdroje, vhodné klimatické podmínky, zdravotnická zařízení. V nich jsou využívány přírodní léčivé zdroje, ubytovací a stravovací zařízení, příznivé přírodní prostředí, společensko- kulturní služby a kvalifikovaný personál. Pro lázeňská zařízení jsou nezbytní odborně kvalifikovaní lékaři, kteří jsou schopni využívat dané léčebné prostředky, léčebné metody, fyzioterapii, prevenci a rehabilitaci. Důležitá role je také zastávána pracovníky lázeňských ubytovacích a gastro provozoven. Všichni tyto pracovníci by měli být v daném rozsahu svých činností pravidelně proškolení. Podmínky pro poskytování lázeňských služeb jsou upraveny zákonem č. 164/2001 Sb., tzv. „lázeňský zákon“. Přírodní léčivé zdroje v České republice jsou považovány za „veřejný statek“, proto je jejich využívání a ochrana regulována státem. Za přírodní léčivé zdroje jsou považovány: přírodně se vyskytující minerální voda, zředěný plyn, peloid (rašeliny, slatiny, bahno) a léčivé klima.

Obrázek 1: Poloha přírodních léčivých zdrojů – Minerálních vod v České republice

Zdroj: (Polák, 2012).

Nejčastějším přírodním léčivým zdrojem v České republice je minerální voda, jejíž polohu lze vidět na Obrázku 1. Dalším významným zdrojem jsou peloidy, které jsou nejvíce využívány například v lázních Třeboň a lázních Bechyně. Zřídelní plyny, jako je například oxid uhličitý, se využívají především v lázních Karlovy Vary a Františkovy Lázně. Léčivé klima, které je ideální pro terapii, lze nalézt zejména v oblastech s příznivými klimatickými podmínkami, například v Jeseníkách či v Janských Lázních. Tyto zdroje představují základ pro široké spektrum léčebných procedur v českém lázeňství.

3.3 Lázeňská léčebná rehabilitační péče

I přes malou rozlohu je Česká republika považována za jednu z významných evropských lázeňských destinací. Pro lázeňství jsou zajištěny dobré přírodní podmínky, které jsou dány přírodními léčivými zdroji a dlouhou lázeňskou tradicí. V České republice je v současnosti evidováno 35 lázeňských míst. Lázeňské organizace mohou být vlastněny soukromými, obecními i státními subjekty a mohou být provozovány jako obchodní společnosti, státní podniky nebo příspěvkové organizace.

Lázeňská léčebná rehabilitační péče může být hrazena zdravotními pojišťovnami, pokud jde o komplexní nebo příspěvkovou lázeňskou péči. Na základě indikačního seznamu jsou stanoveny jednotlivé indikace, délka léčebného pobytu, možnosti prodloužení a opakování

lázeňské léčby. Lázeňská péče může být také hrazena klientem z vlastních prostředků, pak se jedná o takzvaného samoplátce.

Péče může být také rozdělena na ústavní a ambulantní. Ústavní péče zahrnuje léčebný pobyt pacienta v lázních včetně všech ostatních služeb. Ambulantní péče je charakterizována tím, že pacient dochází na léčebnou rehabilitační péči do lázeňského zařízení, ale ubytování a stravování je zajištěno mimo lázeňské zařízení.

Obrázek 2: Lokality poskytovatelů lázeňské léčebně rehabilitační péče

Zdroj: (Polák, 2012).

3.3.1 Komplexní lázeňská péče

Tato forma péče je plně hrazena zdravotní pojišťovnou, u které je občan České republiky pojištěn. Jsou mu uhrazeny náklady spojené s lázeňským pobytem, tedy náklady na léčení, stravování, ubytování a v případě potřeby kvalifikovaný doprovod. Základní délka pobytu se pohybuje okolo 21-28 dnů. Komplexní lázeňská péče je zaměřena na doléčení, zabránění vzniku invalidity, nesoběstačnosti či snížení rozsahu invalidity (VZP ČR, 2019).

Návrh na lázeňskou péči je vystaven praktickým nebo odborným lékařem. Schválený návrh nabývá platnosti po dobu tří měsíců. Daný návrh je schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny a nástup je stanoven podle naléhavosti (Jakubíková a kol., 2019, str. 339).

V první naléhavosti je nutné, aby byla lázeňská léčba zahájena do jednoho měsíce od návrhu, ve druhém pořadí naléhavosti do tří měsíců a u dětí a dorostu je termín nástupu nutný nejpозději do šesti měsíců. Konkrétní lázeňské místo je určeno lékařem, který návrh vystavil, avšak rozhodující pravomoc má revizní lékař pojišťovny. Schválený návrh je zaslán zdravotní

pojišťovnou smluvnímu lázeňskému zařízení, které zašle předvolání k nástupu do pěti dnů před zahájením pobytu. Tento typ lázeňské péče je poskytován v době dočasné pracovní neschopnosti (Sonnková, 2017, str. 17).

3.3.2 Příspěvková lázeňská péče

V případě nesplnění podmínek pro komplexní lázeňskou péči na základě indikačního seznamu je poskytována příspěvková lázeňská péče. U této péče jsou klientovi hrazeny ze zdravotního pojištění pouze náklady na standardní léčení. Náklady na pobyt si hradí pojištěnec.

Příspěvková lázeňská péče je nejčastěji poskytována jako 21denní nebo 14denní léčebný pobyt (VZP ČR, 2019). Na příspěvkovou lázeňskou péči vzniká nárok jednou za dva roky. Návrh na umístění do lázní je vystaven praktickým či odborným lékařem a schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny. Schválený návrh nabývá platnosti na dobu šesti měsíců (Jakubíková a kol., 2019, str. 340). Lázeňské místo je určeno pojištěncem, vždy však v souladu s indikačním seznamem, jelikož tento seznam uvádí lázeňská místa, kde se dané onemocnění léčí. Náležitosti ohledně termínu jsou zajišťovány pojištěncem. Na lázeňskou péči musí být nastoupeno nejpozději do šesti měsíců od data vystavení návrhu. Tento typ péče je čerpán klientem v době jeho dovolené (Sonnková, 2017, str. 19).

3.3.3 Indikační seznam

Zákon č. 1/2015 Sb. obsahuje podrobná pravidla pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče v České republice. Tato pravidla jsou zakotvena v § 33 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, a podrobně specifikována v příloze č. 5 tohoto zákona. Příloha č. 5 stanovuje přesné podmínky, za kterých je možné lázeňskou péči poskytovat, a zahrnuje zejména seznam indikačních skupin podle typu onemocnění, pravidla pro délku a četnost pobytů, lhůty pro nástup léčby a možnosti prodloužení léčebného pobytu.

Jak už bylo uvedeno lázeňská léčebně rehabilitační péče je rozdělena do dvou základních forem: komplexní péče a příspěvková péče. Délka léčby se liší podle konkrétní indikace a zdravotního stavu pacienta, přičemž zákon stanovuje jak délku základního pobytu, tak i podmínky opakovaných pobytů, včetně jejich četnosti.

Pro dospělé i pro děti a dorost jsou stanovena různá onemocnění, pro která lze poskytnout lázeňskou léčebně rehabilitační péči. U dospělých zahrnují tyto indikace například onkologická onemocnění, která jsou určena pro pacienty po léčbě zhoubných nádorů, nemoci oběhového ústrojí, jako jsou stavy po infarktu, vysoký krevní tlak nebo chronická srdeční onemocnění,

a nemoci trávicího ústrojí, mezi které patří stavy po operacích trávicího systému nebo chronická onemocnění žaludku a střev. Další skupinou jsou nemoci nervové, jako je roztroušená skleróza, Parkinsonova nemoc nebo stavy po cévních mozkových příhodách. Významnou indikační skupinou jsou také nemoci pohybového ústrojí, například artritida, bolesti zad nebo stavy po úrazech.

U dětí a dorostu jsou indikační skupiny obdobné, ale obsahují některé specifické diagnózy. Mezi tyto patří léčba obezity nebo poruch metabolismu. Typické indikační skupiny zahrnují nemoci oběhového ústrojí, jako jsou vrozené srdeční vady nebo následky zánětů srdce, a nemoci dýchacího ústrojí, kam patří astma, chronická bronchitida nebo alergické onemocnění dýchacích cest. Dalšími indikacemi jsou nemoci nervové, jako je dětská mozková obrna nebo neurologické poruchy pohybu, a kožní nemoci, například atopický ekzém nebo psoriáza.

V příloze zákona je uveden seznam lázeňských zařízení, která poskytují léčebně rehabilitační péči dětem a dorostu. Každé zařízení se specializuje na určitý typ onemocnění a některá jsou přizpůsobena konkrétním věkovým kategoriím. Například Lázně Bělohrad poskytují péči dětem od 3 let a dorostu a zaměřují se na léčbu pohybového ústrojí. Lázně Bludov léčí děti již od 1 roku a specializují se na dýchací a pohybová onemocnění. Janské Lázně přijímají děti od 2 let, v některých případech i mladší, a jsou zaměřeny na neurologické a pohybové poruchy. Lázně Luhačovice léčí děti od 1,5 roku s nemocemi dýchacího ústrojí a obezitou, zatímco Lázně Teplice se specializují na děti již od 1 roku s neurologickými a pohybovými problémy.

Lázeňská léčebně rehabilitační péče v České republice tak hraje klíčovou roli při zotavování pacientů po závažných onemocněních nebo při chronických zdravotních problémech. Díky detailnímu systému indikací, jasnému stanovení délky léčby a specializovaným lázeňským zařízením jsou služby efektivně přizpůsobeny potřebám různých pacientů, včetně dětí a dorostu.

3.4 Orgány a organizace činné v oblasti lázeňství v ČR

Ministerstvo zdravotnictví je považováno za hlavní orgán pro regulaci lázeňské péče v ČR, které vytváří legislativní podmínky pro poskytování lázeňské péče na základě zákona č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (podle kterého jsou stanoveny podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů) a o změně některých souvisejících zákonů, zákona č. 1/2015 Sb. („Indikační seznam“), kterým se mění zákon č. 48/1997 Sb.,

o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách (podle kterého musí poskytovatel zdravotních služeb, tedy i lázně, získat oprávnění k jejich poskytování) ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČR č. 423/2001 Sb., kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání a vyhláška č. 2/2015, o stanovení odborných kritérií a dalších náležitostí pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče.

Součástí ministerstva je i Český inspektorát lázní, v rámci kterého jsou určovány podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a rozvoj léčivých zdrojů.

Významná role v řízení cestovního ruchu, jehož součástí je i lázeňství, je přisuzována Ministerstvu pro místní rozvoj, kterým je zřizována Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism (Jakubíková a kol., 2019, str. 491). Agentura CzechTourism je státní příspěvková organizace, v jejímž rámci od ledna 2005 funguje oddělení lázeňství. Toto oddělení spolupracuje s cestovními kanceláři a české lázeňství je jím prezentováno především v Německu, Rakousku, Rusku, arabských zemích, USA, Slovensku, ale i v tuzemsku.

3.4.1 Orgány samosprávy a regionální, občanská sdružení

Na regionální úrovni jsou samosprávnými orgány zastupitelstva krajů, měst a obcí. Obcím je přisuzována určitá role v oblasti místních poplatků. Jelikož místní poplatky jsou považovány za příjmy rozpočtů obcí a jejich výše je stanovována vyhláškou jednotlivých obcí. Zároveň však musí být respektována zákonná ustanovení. V rámci lázeňství se jednalo především o místní poplatky z ubytovací kapacity a poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt. Na základě novely zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů byly tyto dva místní poplatky od roku 2020 nahrazeny jedním místním poplatkem z pobytu. Současná maximální sazba je stanovena na 50 Kč na osobu za den. Klienti komplexní lázeňské péče byli do konce roku 2023 od poplatku osvobozeni (nyní zákon dává možnost obcím obecně závaznou vyhláškou zpoplatnit i tyto klienty).

Mezi významná sdružení patří Svaz léčebných lázní, Medispa a Sdružení lázeňských míst ČR (Jakubíková a kol., 2019, str. 510). Svaz léčebných lázní (dále SLL) je zájmové profesní sdružení, které bylo založeno v roce 1995. Jeho posláním je zajišťována udržitelnost a rozvoj léčebného lázeňství v České republice. SLL je uznáván jako partner Ministerstva zdravotnictví a je členem Evropského svazu lázní a Fóra cestovního ruchu (Lecebnelazne.cz, 2021). Sdružení

Medispa funguje na úrovni Karlovarského kraje a jeho cílem je zajišťován rozvoj, ochrana kvality a pověsti lázní v tomto kraji (Medispa.cz, 2017).

Sdružení lázeňských míst ČR (dále SLM) je dobrovolná zájmová, nestranná a nevládní organizace lázeňských měst a obcí v ČR. SLM přispívá k vytváření podmínek a nástrojů pro rozvoj a obnovu lázeňství, lázeňské a městské infrastruktury, českých lázeňských měst a obcí a lázeňských památek. Pro dosažení daných cílů je považována spolupráce mezi státem, obcemi a občany, lázeňskými subjekty a sdruženími, ale i spolupráce na mezinárodní úrovni za nezbytnou (Jedemedolazni.cz, 2021).

4 Využití lázeňských zařízení v České republice

V této kapitole bude provedena analýza využití lázeňských zařízení v České republice, jejímž cílem je zmapovat vývoj počtu pacientů v lázeňských zařízeních v letech 2012–2022 a vývoj počtu dnů strávených v lázních ve stejném období, přičemž data budou čerpána z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

4.1.1 Analýza vývoje počtu pacientů a strávených dnů v lázeňských zařízeních

Počet pacientů i jednotlivé indexy jsou zobrazeny v následujících tabulkách a grafech, kde je patrný především zlom mezi roky 2019 a 2020 způsobený pandemií koronaviru, kdy byl výrazně snížen počet pacientů i všechny jeho jednotlivé složky.

Tabulka 1: Vývoj počtu pacientů

Roky	Počet pacientů komplexní péče	Počet pacientů příspěvkové péče	Počet tuzemců na vlastní náklady	Počet cizinců	Celkový počet pacientů
2009	108 025	15 111	111 123	143 922	378 181
2010	107 022	15 077	114 957	138 810	375 866
2011	98 323	17 084	111 141	133 630	360 178
2012	80 424	14 848	106 381	158 884	360 537
2013	59 590	12 734	139 605	165 623	377 552
2014	78 447	11 628	126 848	131 425	348 348
2015	88 503	10 395	122 021	126 458	347 377
2016	84 537	8 810	110 993	148 805	353 145
2017	99 099	7 844	107 658	151 663	366 264
2018	101 509	7 662	99 265	162 137	370 573
2019	106 776	7 230	117 901	134 605	366 512
2020	78 058	4 210	75 204	38 835	196 307
2021	79 432	4 072	105 676	30 726	219 906
2022	106 589	4 846	83 589	66 259	261 283

Zdroj: UZIS.cz

Od roku 2009 se počet lázeňských pacientů pohyboval mezi 350 až 380 tisíc ročně. Do roku 2011 zdravotní pojišťovny hradily náklady za lázeňskou péči přibližně 120 tisícům klientům ročně. V roce 2012 však kvůli úpravám indikačního seznamu, začal tento počet klesat a v roce 2013 dosáhl minima, kdy na účet zdravotní pojišťovny přijelo do lázní pouze 72 tisíc pacientů. Tento pokles byl částečně kompenzován nárůstem počtu přijíždějících cizinců a domácích samoplátců.

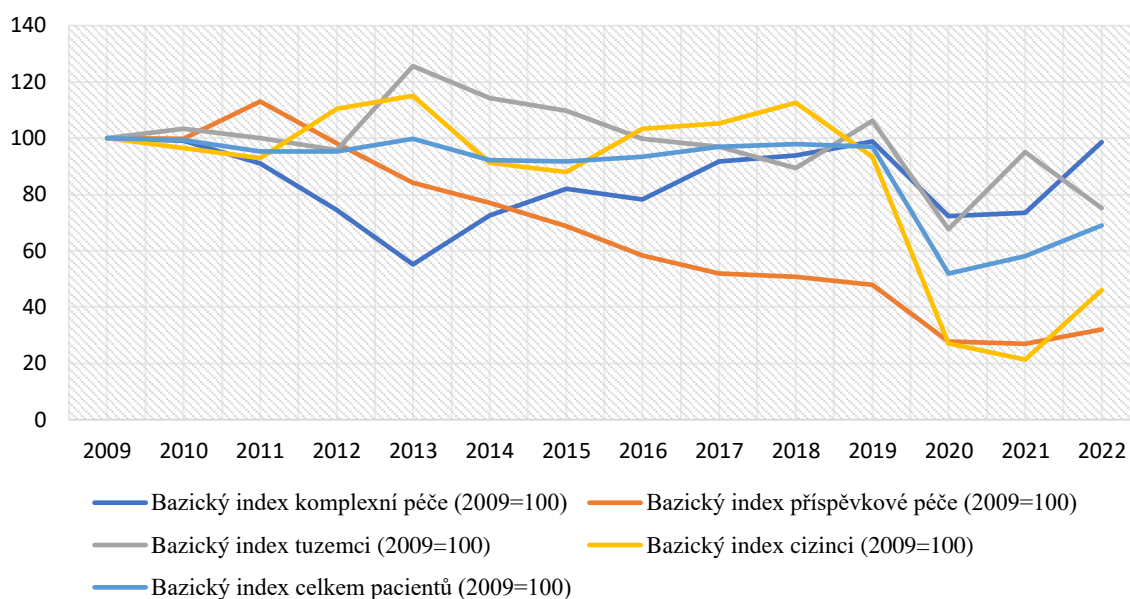
V roce 2019 byly české a moravské lázně navštíveny celkem 366 tisíci klienty. Z toho bylo 31 % (114 tisíc osob) léčeno na náklady veřejného zdravotního pojištění, 32 % (117 tisíc osob) tvořili tuzemští samoplátci a 37 % (134 tisíc osob) byli cizinci. Mezi cizinci bylo téměř 24 % Němců, 7 % Rusů a stále více návštěvníků z asijských zemí, například z Tchaj-wanu přijelo více než 13 tisíc osob.

V roce 2020 byly české a moravské lázně navštíveny celkem 196 tisíci klienty. Z tohoto počtu bylo 42 % (82 tisíc osob) léčeno na náklady veřejného zdravotního pojištění, 38 % (75 tisíc osob) tvořili tuzemští samoplátci a 20 % (38 tisíc osob) byli cizinci. Došlo k výraznému poklesu počtu pacientů oproti předchozím rokům, zejména u cizinců, což bylo způsobeno koronavirovou krizí a s ní souvisejícími vládními opatřeními, především uzavření hranic.

V roce 2021 byla lázeňská zařízení navštívena celkem 219 tisíci klienty. Z tohoto počtu bylo 38 % (83 tisíc osob) léčeno na náklady veřejného zdravotního pojištění, 48 % (105 tisíc osob) tvořili samoplátci a 14 % (30 tisíc osob) byli cizinci. V roce 2021 došlo k mírnému nárůstu počtu pacientů, přičemž největší nárůst byl zaznamenán u klientů přijíždějících do lázeňských zařízení na vlastní náklady, což mohlo být také způsobeno vydáváním slevových voucherů (poukaz na „slevu“ 4000 Kč) na realizaci ozdravných, preventivních pobytů v lázeňských zařízeních, které budou dále rozebrány v kapitole 6.

V roce 2022 bylo v lázních celkem 261 283 pacientů. Z tohoto počtu bylo 43 % (111 435 osob) léčeno na náklady veřejného zdravotního pojištění, a to buď kompletní péčí, nebo příspěvkovou péčí. Tuzemští samoplátci tvořili 32 % z celkového počtu pacientů a 25 % všech léčených klientů lázní představovali cizinci.

Obrázek 3: Bazické indexy počtu pacientů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

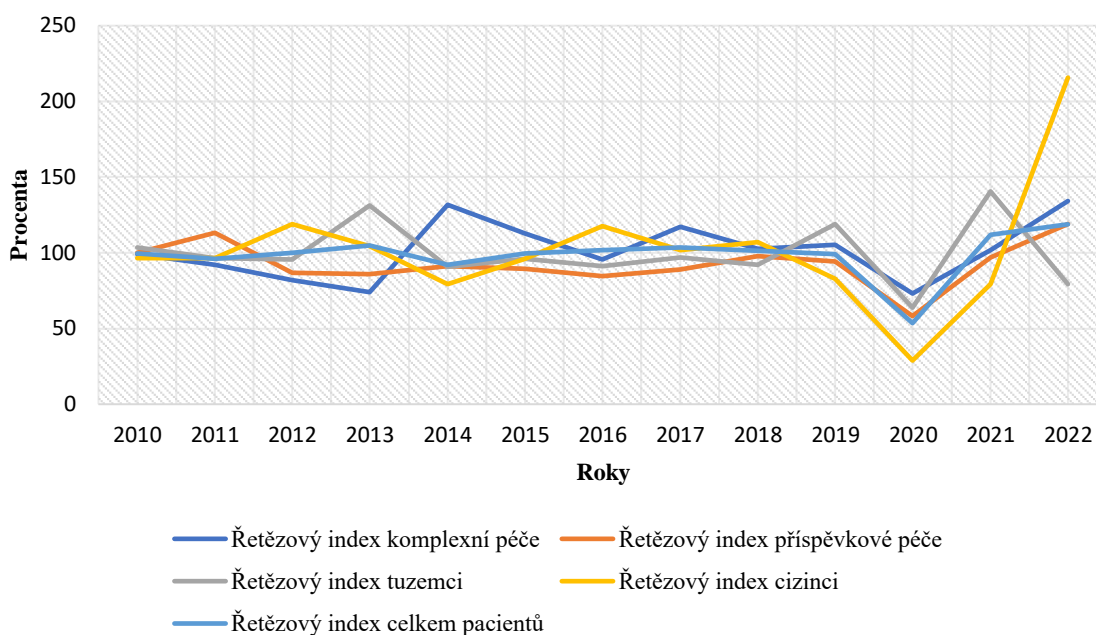
Pro přehled vývoje oproti roku 2009, který je považován za základ neboli bázi (tedy 2009=100), byly spočteny bazické indexy dle vzorce (1), které srovnávají stav oproti roku 2009, který udává 100 %. Nejvýraznější pokles byl pozorován kolem roku 2020, kdy byl počet pacientů ve všech sledovaných skupinách výrazně snížen.

V roce 2020 byl celkový počet pacientů snížen přibližně na polovinu hodnoty z roku 2009, což znamená pokles přibližně o 50 %. Tento pokles byl patrný jak u domácích pacientů, tak u cizinců, přičemž u cizinců byl pokles ještě výraznější a jejich počet byl snížen téměř na čtvrtinu původní hodnoty, což znamená pokles přibližně o 75 % oproti základní hodnotě z roku 2009. U příspěvkové péče bylo zaznamenáno, že tento typ péče měl klesající trend již od roku 2009, ale i zde byl kolem roku 2020 zaznamenán prudký pokles.

V roce 2021 byl u cizinců zaznamenán pokles o přibližně 80 % oproti roku 2009. Jedinou kategorií, která se přibližovala hodnotám z roku 2009, byli tuzemci, kteří přijíždějí do lázeňských zařízení na vlastní náklady, jejich počet klesl oproti roku 2009 pouze o 5 %.

V roce 2022 došlo k poklesu přijíždějících tuzemců na vlastní náklady, kdy hodnota klesla o přibližně 25 %. Naopak u cizinců došlo k růstu, ale i přesto byla jejich návštěvnost o 50 % nižší než v roce 2009. Komplexní péče se v roce 2022 vrátila téměř na hodnotu báze.

Obrázek 4: Řetězové indexy počtu pacientů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Pro přehled meziročního vývoje byly spočteny řetězové indexy dle vzorce (2), které srovnávají stav oproti předchozímu roku, kde základ tvoří hodnota 100 %. Zlom byl zaznamenán v roce 2020, kdy došlo k výraznému meziročnímu poklesu. Celkový počet pacientů byl snížen oproti roku 2019 o více než 46 %. Počet hostů léčených na náklady veřejného zdravotního pojištění byl snížen o 28 %, počet návštěvníků příspěvkové péče klesl o 42 %. Počet tuzemských samoplátců se propadl o 36 % a příjezd cizinců byl snížen o více než 72 %.

Rok 2021 byl pro lázeňská zařízení také obtížný, ale byla zaznamenána zvýšená návštěvnost oproti roku 2020. Celkový počet pacientů byl zvýšen o 12 %. Počet návštěvníků českých lázní na náklady zdravotního pojištění byl zvýšen jen o 1,7 %, zatímco příspěvková péče byla snížena o 3 %. Klientela, která si lázeňskou péči hradila z vlastních nákladů, vzrostla o 41 % a počet klientů ze zahraničí byl snížen o 21 %.

V roce 2022 byl počet návštěvníků lázní oproti roku 2021 zvýšen celkem o 18 %. Komplexní lázeňská péče byla zvýšena oproti předchozímu roku o 34 % a příspěvková péče byla zvýšena o 19 %. Počet tuzemských návštěvníků, kteří si lázeňskou péči hradili sami, byl snížen o 21 %. Naopak u zahraničních návštěvníků došlo k výraznému nárůstu, a to o 116 % oproti roku 2021.

Tabulka 2: Vývoj počtu dnů

Roky	Počet dnů komplexní péče	Počet dnů příspěvková péče	Počet dnů tuzemců na vlastní náklady	Počet dnů cizinců	Počet dnů celkem
2009	2 816 164	320 776	698 773	1 839 598	5 675 311
2010	2 810 646	323 213	710 235	1 808 910	5 653 004
2011	2 606 050	362 995	690 528	1 774 810	5 434 383
2012	2 129 701	317 689	641 219	1 890 766	4 979 375
2013	1 321 977	246 222	919 820	2 086 421	4 574 440
2014	1 811 826	245 016	812 827	1 952 581	4 822 250
2015	2 225 873	208 021	874 814	1 599 721	4 908 429
2016	2 418 103	173 174	701 485	1 561 756	4 854 518
2017	2 513 637	156 746	691 323	1 930 666	5 292 372
2018	2 572 971	154 790	634 983	1 816 782	5 179 526
2019	2 671 865	145 550	784 797	1 527 615	5 129 827
2020	1 964 431	84 945	603 291	397 458	3 050 125
2021	1 953 635	82 004	693 498	267 679	2 996 816
2022	2 569 688	93 451	574 568	602 613	3 840 320

Zdroj: UZIS.cz

V letech 2009 – 2022 byly zaznamenány výrazné změny v počtu dnů strávených v lázních jak v rámci komplexní a příspěvkové péče, tak u tuzemců na vlastní náklady a cizinců.

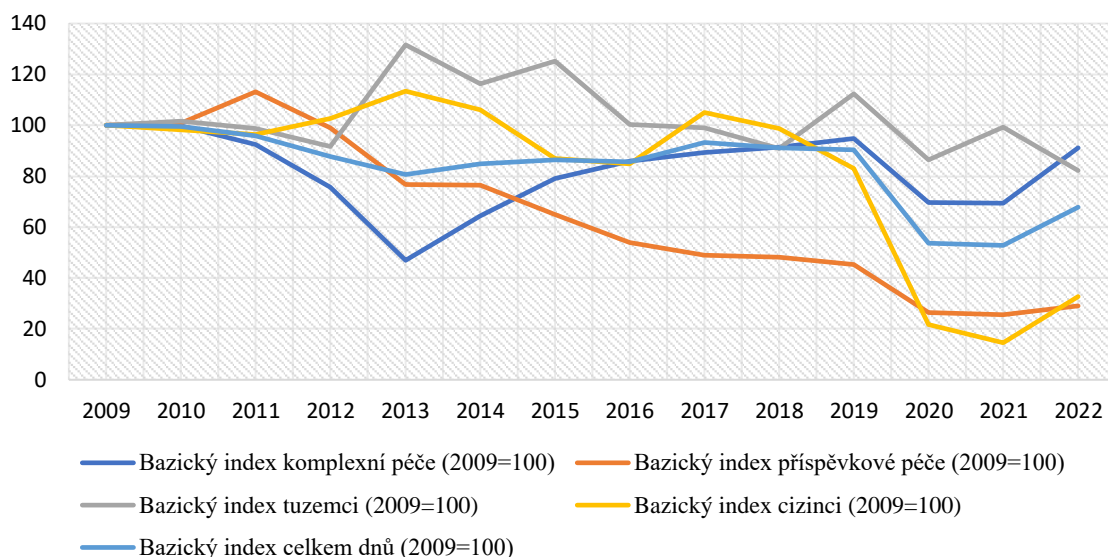
V letech 2009 – 2011 byl počet dnů komplexní lázeňské péče udržován relativně stabilní, pohybující se mezi 2,6 a 2,8 miliony dnů. Příspěvková péče byla mírně zvýšena, zatímco dny strávené tuzemci na vlastní náklady a cizinci byly také udržovány relativně stabilní. Celkový počet dnů se pohyboval kolem 5,4 až 5,7 milionu.

Od roku 2012 byl zaznamenán pokles v počtu dnů komplexní péče, kdy v roce 2012 tento počet klesl na 2,1 milionu a v roce 2013 dále na 1,3 milionu dnů. Celkový počet dnů v roce 2013 klesl na 4,6 milionu. V roce 2014 byl zaznamenán mírný nárůst na 4,8 milionu dnů, zejména díky zvýšenému počtu dnů strávených cizinci. V roce 2015 byl počet dnů komplexní péče zvýšen na 2,2 milionu a do roku 2019 postupně rostl až na 2,7 milionu. Celkový počet dnů v roce 2019 dosáhl 5,1 milionu, přičemž dny strávené tuzemci na vlastní náklady a cizinci byly také zvyšovány.

Pandemie COVID-19 měla výrazný dopad na lázeňskou péči. V roce 2020 klesl počet dnů komplexní péče na 1,96 milionu a celkový počet dnů byl snížen na 3 miliony. Tento trend pokračoval i v roce 2021, kdy celkový počet dnů dosáhl téměř 3 miliony, přičemž počet dnů příspěvkové péče a dnů strávených cizinci byl výrazně snížen.

V roce 2022 byl zaznamenán nárůst počtu dnů strávených v lázních, který dosáhl téměř 3,9 milionu dnů. Nejvíce dnů bylo stráveno v lázních klienty komplexní lázeňské péče, následovanými cizinci.

Obrázek 5: Bazické indexy počtu dnů

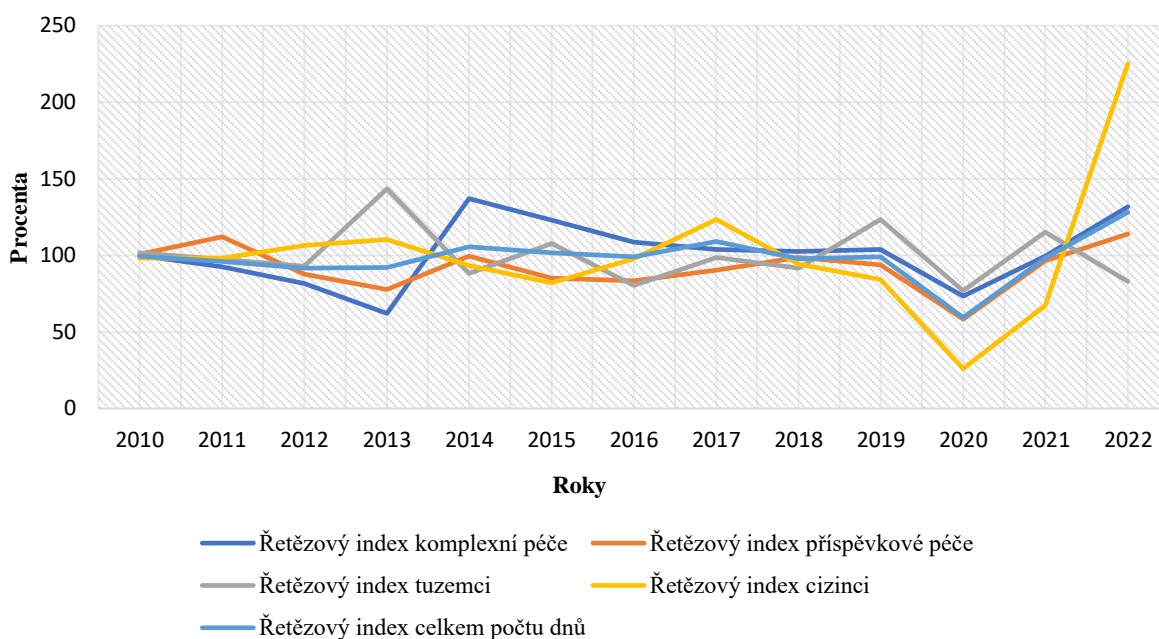
Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Zlomový bod nastává v roce 2020, kdy ve všech sledovaných kategoriích dochází k prudkému poklesu. Celkový počet strávených dní v lázních klesl přibližně na 50 % hodnoty z roku 2009, což znamená snížení o 50 %. U zahraničních pacientů (cizinců) byl tento pokles ještě výraznější, počet strávených dní se snížil na téměř 20 % původní hodnoty, tedy pokles o přibližně 80 %. U příspěvkové péče došlo rovněž k významnému poklesu, kdy hodnota spadla na téměř 25 % oproti roku 2009, což představuje snížení o 75 %. Je však důležité poznamenat, že příspěvková péče vykazovala klesající trend již od roku 2009. U komplexní péče došlo k poklesu o přibližně 30 %. Nejnižší pokles byl zaznamenán u počtu dnů, které v lázních strávili tuzemští pacienti na vlastní náklady.

V roce 2021 došlo k největšímu poklesu u počtu dnů strávených zahraničními návštěvníky, kdy tento pokles dosáhl téměř 90 % ve srovnání s rokem 2009. Naopak počet strávených dnů tuzemskými samoplátcí se téměř vrátil na úroveň roku 2009.

V roce 2022 se počet dnů, které tuzemští samoplátcí strávili v lázeňských zařízeních, mírně snížil, a to přibližně o 20 % ve srovnání s rokem 2009. V této době se ale počet dnů spojených s komplexní péčí začal opět vracet k hodnotě báze.

Obrázek 6: Řetězové indexy počtu dnů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

V roce 2020 byl zaznamenán výrazný pokles počtu lázeňských dnů oproti roku 2019: celkový počet dnů klesl o 40 %, u komplexní péče o 26 %, u příspěvkové péče o 42 %, u tuzemců na vlastní náklady o 23 % a u cizinců o 74 %.

V roce 2021 byla situace mírně zlepšena. Celkový počet dnů poklesl oproti roku 2020 jen o 2 %, u komplexní péče o 1 %, u příspěvkové péče o 3 % a u cizinců o 33 %. Naopak u tuzemců na vlastní náklady byl zaznamenán nárůst počtu dnů strávených v lázních o 15 %, což bylo částečně způsobeno vydáváním lázeňských voucherů. Tyto vouchery byly vydávány nejen k pomoci lázeňským zařízením, ale také k motivaci zákazníků k delším pobytům spojeným s čerpáním léčebných služeb.

V roce 2022 byl celkový počet dnů strávených v lázních zvýšen oproti roku 2021 o 28 %. Počet dnů strávených v rámci komplexní lázeňské péče se zvýšil o 32 %, u příspěvkové péče o 14 %. Naopak počet dnů strávených v lázních tuzemci na vlastní náklady poklesl o 12 %. K největšímu nárůstu došlo u cizinců, kde se počet dnů strávených v lázních zvýšil o 125 % oproti roku 2021.

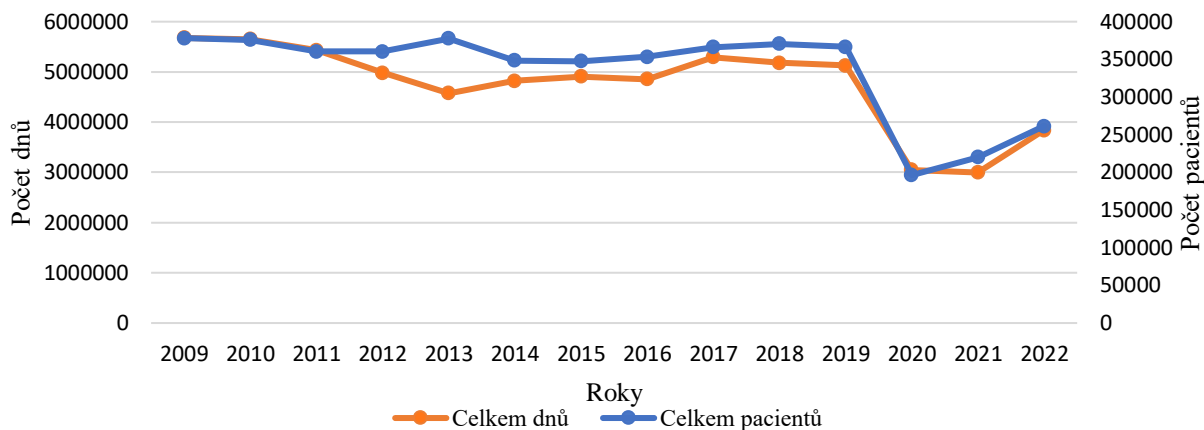
V následující tabulce 3 je uveden vývoj počtu pacientů a dnů v lázeňských zařízeních v letech 2009 až 2022, včetně vypočteného průměrného počtu dnů na osobu. V tabulce jsou také uvedeny řetězové indexy popisující meziroční změnu a první diference, tedy meziroční přírůstky nebo úbytky.

Tabulka 3: Vývoj počtu pacientů, dnů a průměr dnů na osobu

Roky	Počet pacientů celkem	Počet dnů celkem	Průměrný počet dnů na osobu	Bazické indexy počtu pacientů (2009=100)	Bazické indexy počtu dnů (2009=100)	Řetězový index počtu pacientů	Řetězový index počtu dnů	Diference počtu pacientů	Diference počtu dnů
2009	378 181	5 675 311	15,01	100	100				
2010	375 866	5 653 004	15,04	99,4	99,6	99,4	99,6	-2 315	-22 307
2011	360 178	5 434 383	15,09	95,2	95,8	95,8	96,1	-15 688	-218 621
2012	360 537	4 979 375	13,81	95,3	87,7	100,1	91,6	359	-455 008
2013	377 552	4 574 440	12,12	99,8	80,6	104,7	91,9	17 015	-404 935
2014	348 348	4 822 250	13,84	92,1	85,0	92,3	105,4	-29 204	247 810
2015	347 377	4 908 429	14,13	91,9	86,5	99,7	101,8	-971	86 179
2016	353 145	4 854 518	13,75	93,4	85,5	101,7	98,9	5 768	-53 911
2017	366 264	5 292 372	14,45	96,8	93,3	103,7	109,0	13 119	437 854
2018	370 573	5 179 526	13,98	98,0	91,3	101,2	97,9	4 309	-112 846
2019	366 512	5 129 827	14,00	96,9	90,4	98,9	99,0	-4 061	-49 699
2020	196 307	3 050 125	15,54	51,9	53,7	53,6	59,5	-170 205	-2 079 702
2021	219 906	2 996 816	13,63	58,1	52,8	112,0	98,3	23 599	-53 309
2022	261 283	3 840 320	14,70	69,1	67,7	118,8	128,1	41 377	843 504

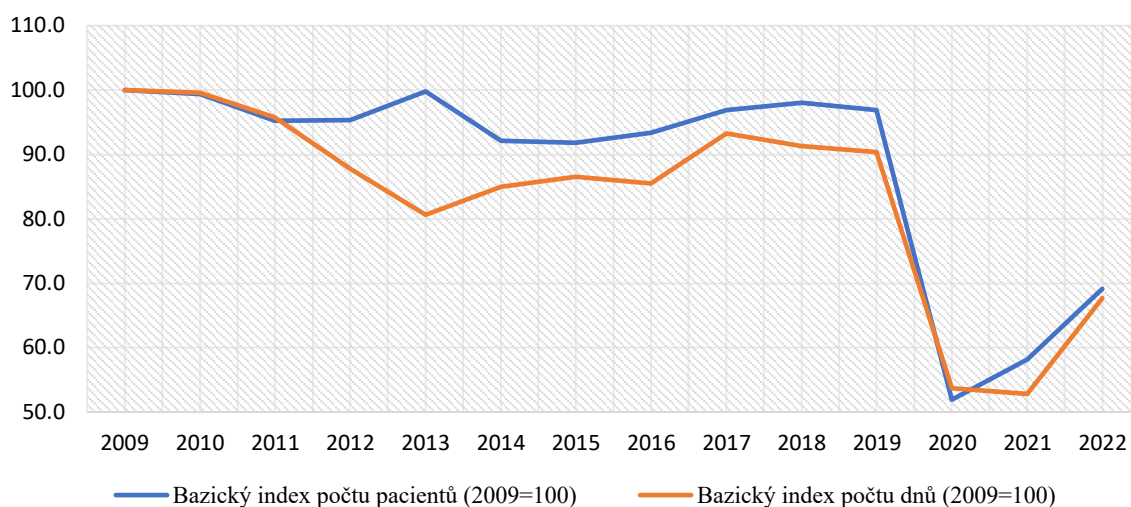
Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Obrázek 7: Počet pacientů a dnů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Obrázek 8: Bazické indexy počtu pacientů a dnů

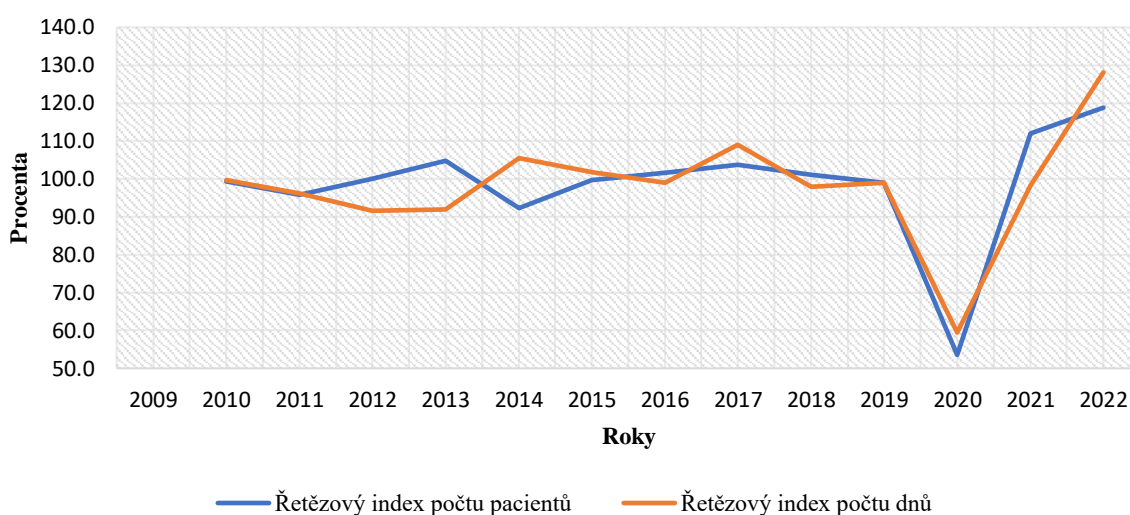

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Pro přehled vývoje oproti prvnímu roku 2009 byly spočteny bazické indexy dle vzorce (1). Od roku 2009 se počet dnů strávených v láních snižoval rychleji než počet pacientů. Nejvýraznější pokles nastal v roce 2020, kdy se počet pacientů snížil přibližně o 48 % a počet dnů klesl o 45 %.

V roce 2021 sice počet pacientů vzrostl, ale stále nedosáhl úrovně z roku 2009. Naopak, počet dnů strávených v láních v tomto roce dále klesal. V roce 2022 se začala projevovat spíše tendence k růstu, což naznačuje postupné zotavování.

Obrázek 9: Řetězové indexy počtu pacientů a dnů

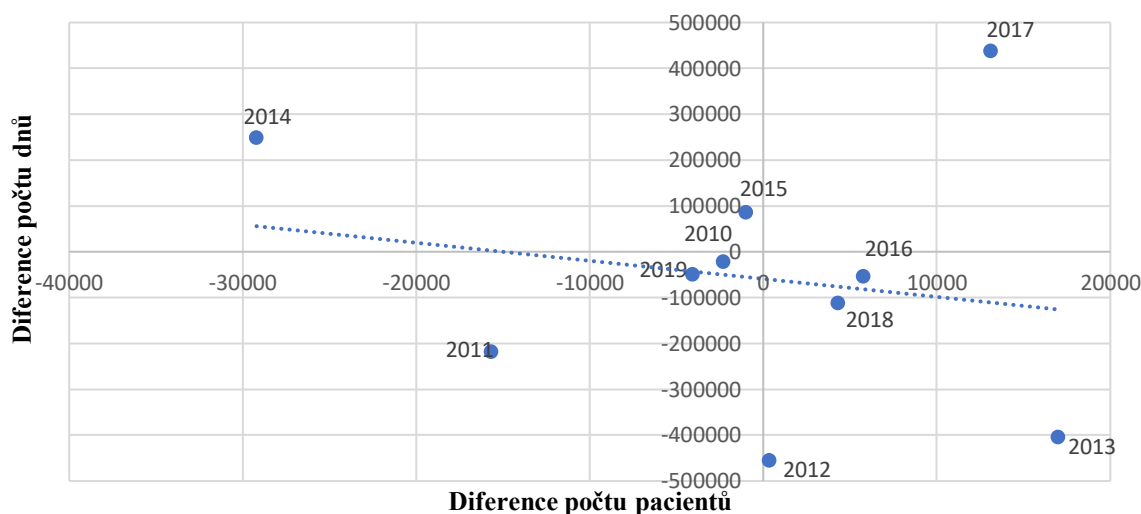
Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Pro přehled meziročního vývoje byly spočteny řetězové indexy dle vzorce (2). Rok 2020 byl charakterizován výrazným zlomem, kdy byl celkový počet pacientů snížen o více než 46 % a počet dnů o 40 %. V roce 2021 byl zaznamenán meziroční nárůst počtu pacientů o 12 % oproti roku 2020, zatímco počet dnů mírně poklesl o 2 %. V roce 2022 byl počet pacientů zvýšen o téměř 18 % a počet dnů vzrostl o 28 %.

4.1.2 Korelační závislost mezi časovými řadami

Jelikož jsou časové řady počtu pacientů a dnů ovlivněny společným klesajícím trendem, jsou tedy obě ovlivňovány dalšími vnějšími vlivy, a proto na nich nelze bez očištění sledovat korelační závislost, jelikož by se jednalo o falešnou korelaci ovlivněnou jinými vlivy. Při analýze časových řad je obecně nejprve nutné, aby byly nestacionární časové řady, tedy ty, které mají trend, stacionarizovány, a následné korelační závislosti sledovány až na stacionárních řadách. Toho může být dosaženo například pomocí diferenciování řad, tedy nalezení prvních diferencí mezi hodnotami, které udávají meziroční změnu (přírůstek/úbytek). Na nich může být zkoumána korelační závislost. V následujícím obrázku 10 jsou zobrazeny kombinace hodnot prvních diferencí obou proměnných pro každý rok (počínaje prvními diferencemi v roce 2010) až do roku 2019, přičemž poslední tři roky jsou vyloučeny z důvodu zkreslení velkým extrémním poklesem. Analyzované roky vykazují mezi sebou lineární (korelační) závislost popsanou korelačním koeficientem o velikosti $-0,1938$, což označuje spíše slabou míru negativní závislosti, kdy je narůstající počet pacientů doprovázen nepatrným poklesem počtu přenocování.

Obrázek 10: Korelace diferencí

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

Tento jev je možno vysvětlit několika skutečnostmi:

1. Zkrácení délky lázeňského pobytu: lázeňskými zařízeními jsou nabízeny efektivnější nebo intenzivnější léčebné programy, což umožňuje pacientům dokončit svou terapii v kratší době.
2. Existuje více ambulantních služeb: Procedury a terapie, které byly dříve poskytovány pouze během pobytů, jsou nyní dostupné ambulantně, což snižuje potřebu delšího pobytu v lázních.
3. Zlepšení zdravotního stavu pacientů: Pacienti mohou být do lázní přijímáni v lepším zdravotním stavu nebo po předchozím léčení, což zkracuje dobu nutnou k zotavení.
4. Ekonomické faktory: Kratší pobyty mohou být preferovány pacienty nebo jejich pojišťovnami z finančních důvodů, což může vést k optimalizaci délky pobytu bez snížení kvality péče.
5. Efektivní plánování a využití kapacit: Efektivní plánování a využívání kapacit lázeňských zařízení umožňuje, aby byl obslužen větší počet pacientů s kratšími individuálními pobyty.

4.1.3 Model trendu počtu pacientů

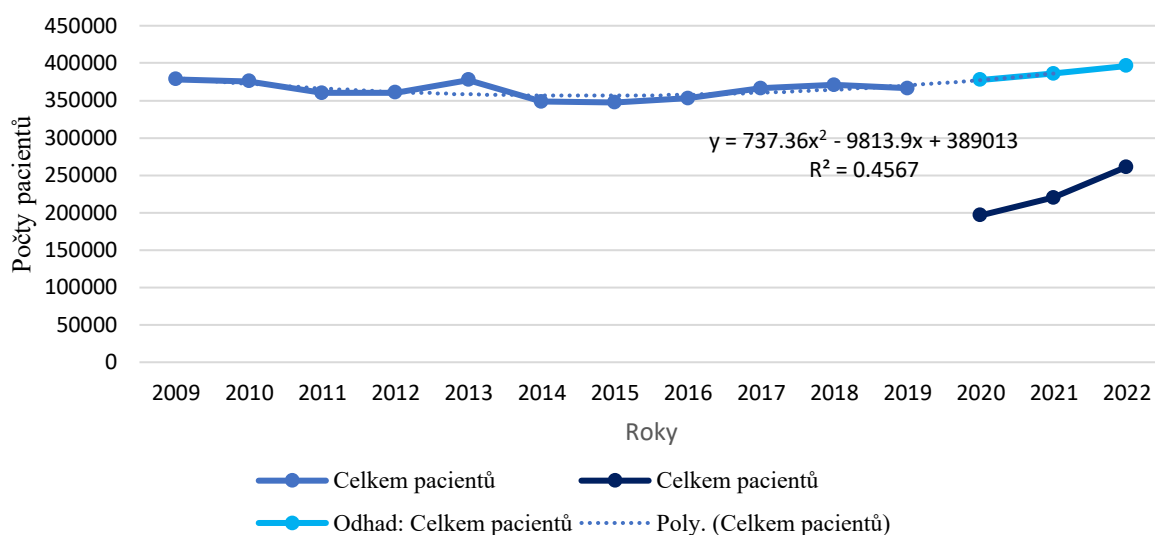
Počet pacientů má podle údajů za rok 2009 až 2019 polynomický trend. Model trendu vývoje počtu pacientů lze nalézt pomocí regresní analýzy, při které je hledána nejvhodnější funkce, která nejlépe vystihuje kvadratický trend popsáný parabolou. Jako vstupní proměnná je používán čas (t), jeho druhá mocnina (t^2) a výstupní proměnná je počet pacientů. Tento model vysvětluje 45,7 % celkové variability, což je udáváno indexem determinace R^2 , a tento podíl je považován za dostačující. Kvalita modelu je potvrzena, protože P-hodnota signifikance celkového F-testu kvality modelu je nižší než hladina významnosti 0,05, takže model lze využít. Do modelu jsou zahrnuty vstupní proměnná čas ($x=t$) i jeho druhá mocnina (t^2), přičemž obě jsou v modelu statisticky významné, protože P-hodnoty signifikace t-testu významnosti proměnné v modelu jsou nižší než hladina významnosti 0,05.

Vývoj hodnot a kvadratický model jsou zobrazeny v následujícím obrázku 11, kde je model popsán parabolou. Pro odhad hodnoty v následujícím roce 2020, za předpokladu nezměněných podmínek, lze po dosazení následující hodnoty za čas t , tedy $x=12$, získat odhad počtu osob bez vlivu pandemie koronaviru, což by bylo 377 426 osob. Skutečná hodnota však byla 196 307 osob, což představuje 52 % odhadované hodnoty.

Podobně pro rok 2021, kdy $x=13$, by byl odhad počtu osob 386 046, přičemž skutečná hodnota byla 219 906 osob, což tvoří 57 % odhadované hodnoty. V roce 2022, při hodnotě

$x=14$, se odhaduje počet osob na 396 141, avšak skutečný počet činil 261 283 osob, což představuje přibližně 66 % odhadu.

Obrázek 11: Trend počtu pacientů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

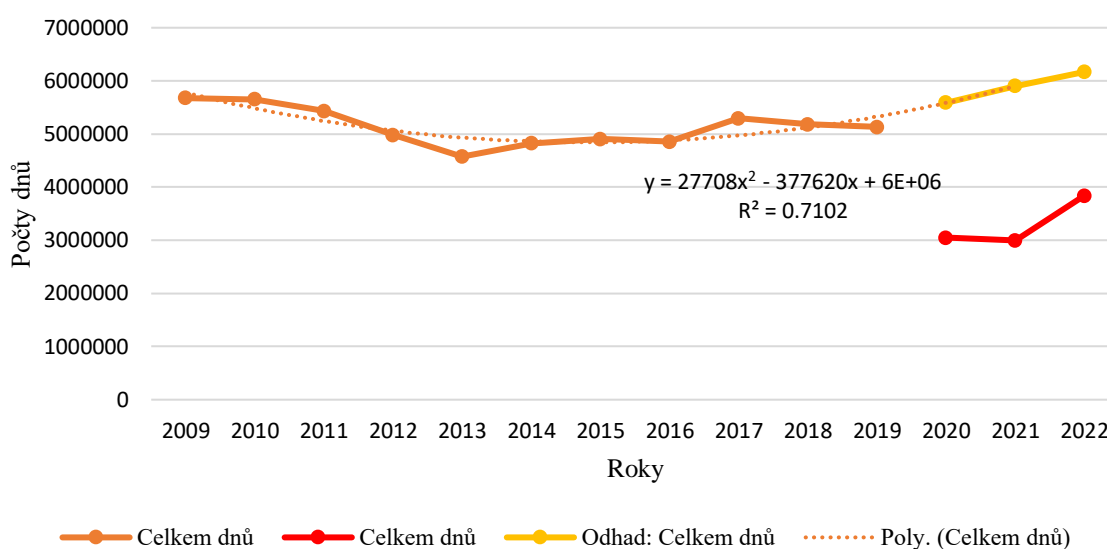
4.1.4 Model trendu počtu dnů

Počet dnů má podle údajů za rok 2009 až 2019 polynomický trend. Model trendu vývoje počtu dnů lze nalézt pomocí regresní analýzy, při které je hledána nejvhodnější funkce, která nejlépe vystihuje kvadratický trend popsany parabolou. Jako vstupní proměnná je používán čas (t), jeho druhá mocnina (t^2) a výstupní proměnná je počet dnů. Tento model vysvětluje 71 % celkové variability, což je udáváno indexem determinace R^2 , a tento podíl je považován za dostačující. Kvalita modelu je potvrzena, protože P-hodnota signifikance celkového F-testu kvality modelu je nižší než hladina významnosti 0,05, takže model lze využít. Do modelu jsou zahrnuty konstanta, vstupní proměnná čas ($x=t$) i jeho druhá mocnina (t^2), přičemž obě jsou v modelu statisticky významné, protože P-hodnoty signifikace t-testu významnosti proměnné v modelu jsou nižší než hladina významnosti 0,05.

Vývoj hodnot a kvadratický model jsou zobrazeny v obrázku 12, kde je model popsán parabolou. Pro odhad hodnoty v následujícím roce 2020, kdyby podmínky zůstaly stejné jako do té doby, lze po dosažení hodnoty za čas t , tedy $x=12$, získat odhad počtu dnů bez vlivu pandemie koronaviru, což by bylo 5 586 381 dnů. Skutečná hodnota však byla 3 050 125 dnů, což představuje 54,6 % odhadované hodnoty.

Podobně pro rok 2021, kdy $x=13$, by byl odhad počtu dnů 5 901 471, přičemž skutečná hodnota byla 2 996 816 dnů, což tvoří 50,8 % odhadované hodnoty. V roce 2022, při hodnotě $x=14$, se odhaduje počet dnů na 6 167 803, avšak skutečný počet činil 3 840 320 dnů, což představuje přibližně 62 % odhadu.

Obrázek 12: Trend počtu dnů

Zdroj: Vlastní dle dat z UZIS.cz

4.2 Závěr analýzy

Počet lázeňských pacientů v České republice se obvykle pohybuje mezi 350 až 380 tisíci ročně. V roce 2012 však změny v indikačním seznamu vedly ke snížení počtu pacientů využívajících komplexní a příspěvkovou lázeňskou péči. Největší pokles byl zaznamenán v roce 2013. Tento pokles, ale neovlivnil celkový počet návštěvníků, protože lázně hojně navštěvovali samoplátci a cizinci. Každý rok využívá české lázně více než 100 tisíc cizinců, zatímco mezi domácími návštěvníky převažují samoplátci, následovaní klienty s komplexní lázeňskou péčí hrazenou zdravotními pojišťovnami. Nejdélejší dobu v lázních tráví pacienti, jejichž léčba je plně hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

V roce 2019 byly české a moravské lázně navštíveny 366 tisíci klienty, z nichž nejvíce byli cizinci, následovaní domácími samoplátci a klienty s komplexní a příspěvkovou lázeňskou péčí. Rok 2020 však přinesl dramatický pokles návštěvnosti kvůli globální pandemii COVID-19. Celkový počet klientů byl snížen na 196 tisíc, což představuje pokles o více než 46 % oproti roku 2019. Nejvíce byli zasaženi zahraniční návštěvníci, jejichž počet byl snížen o 72 % kvůli omezení mezinárodního cestování. Naopak počet domácích samoplátců poklesl

jen o 36 %, což naznačuje zvýšený zájem o domácí cestování a lázeňskou léčbu. Podíl samoplátců na celkovém počtu klientů vzrostl na 38 % a počet pacientů léčených na náklady veřejného zdravotního pojištění vzrostl na 40 %. Tento trend může být způsoben zvýšenou potřebou rehabilitace po těžkých průbězích COVIDU-19 a vydáváním lázeňských voucherů.

Rok 2021 byl pro lázně stále náročný, ale počet pacientů byl zvýšen o 12 % oproti roku 2020. Počet návštěvníků s péčí plně hrazenou zdravotním pojištěním byl zvýšen o 1,7 %, příspěvková péče byla snížena o 3 % a počet samoplátců byl zvýšen o 41 %. Počet zahraničních klientů byl snižován o 21 %. V roce 2022 byl počet návštěvníků lázní oproti roku 2021 zvýšen celkem o 18 %, komplexní lázeňská péče byla zvýšena oproti předchozímu roku o 34 % a příspěvková péče byla zvýšena o 19 %. Počet tuzemských návštěvníků, kteří si lázeňskou péči hradili sami, byl snižován o 21 %, a naopak u zahraničních návštěvníků došlo k výraznému nárůstu, a to o 116 % oproti roku 2021.

Analýzou korelace mezi jednotlivými roky je ukázána spíše slabá negativní závislost mezi počtem pacientů a počtem přenocování (korelační koeficient -0,1938). Modelem trendů je ukázáno, že bez pandemie by v roce 2020 bylo odhadováno 377 426 osob, skutečností však bylo 196 307 osob, což je 52 % odhadované hodnoty. V roce 2021 by bylo odhadováno 386 046 osob, skutečností však bylo 219 906 osob, což je 57 % odhadované hodnoty. V roce 2022 bylo odhadováno 389 014 osob, skutečností však bylo 261 283 osob, což je 67 % odhadované hodnoty.

Odhadovaný počet dnů bez pandemie by byl v roce 2020 5 586 381 dnů, skutečností však bylo 3 050 125 dnů, což je 55 % odhadované hodnoty. V roce 2021 by bylo odhadováno 5 901 471 dnů, skutečností však bylo 2 996 816 dnů, což je 51 % odhadované hodnoty. V roce 2022 bylo odhadováno 6 167 803 dnů, skutečností však bylo 3 840 320 dnů, což je 62 % odhadované hodnoty. Dopad pandemie COVID-19 byl podle dostupných modelů výrazný a znamenal nejen ztrátu pro samotná lázeňská zařízení, ale také negativní důsledky pro místní ekonomiky, cestovní ruch a další navazující odvětví.

5 Analýza situace ve vybraných lázních s ohledem na koronavirovou krizi

V této části byla pozornost zaměřena na vybraná lázeňská zařízení, která byla analyzována na základě interních dokumentů zveřejňovaných těmito lázněmi. V následující kapitole jsou přepočteny ukazatele rentability, ukazatele zadluženosti, dlouhodobé krytí aktiv, ukazatele aktivity a ukazatele likvidity s cílem zjistit dopad koronavirové krize na jejich hospodaření.

Pro analýzu byly vybrány lázně z různých krajů České republiky s cílem vytvořit co největší reprezentativní vzorek. Kvůli omezené dostupnosti dat však nebylo možné zahrnout lázeňská zařízení ve všech krajích, což vedlo k nutnosti zúžit výběr na zařízení, pro která byla relevantní data k dispozici:

Lázně Luhačovice, a.s.

Lázně Luhačovice, a.s., jsou jedny z nejznámějších a největších lázní v České republice, nacházejí se ve Zlínském kraji, v krásném prostředí Bílých Karpat. Jsou proslulé svými minerálními prameny, z nichž nejznámější je Vincentka.

Lázně se zaměřují na léčbu dýchacích cest, zažívacího ústrojí, cukrovky, a nemoci pohybového aparátu. Lázeňská tradice v Luhačovicích sahá až do 17. století, přičemž zdejší minerální prameny mají významné léčebné účinky díky vysokému obsahu minerálních látek, především oxidu uhličitého (Lazneluhacovice.cz, 2023).

Kromě zdravotnických služeb jsou lázně také oblíbeným turistickým cílem díky architektuře Dušana Jurkoviče, které kombinují lidové a secesní prvky. Luhačovice jsou také oblíbeným místem pro pěší turistiku a cykloturistiku díky okolní přírodě a množství stezek. Celkově lázně poskytují kvalitní zdravotní péči, rekreační vyžití i kulturní zážitky, což je činí atraktivním místem pro návštěvníky jak z České republiky, tak ze zahraničí.

Priessnitzovy léčebné lázně a.s.

Priessnitzovy léčebné lázně a.s., se nacházejí v Olomouckém kraji, konkrétně v Jeseníku, na úpatí pohoří Hrubý Jeseník. Lázně jsou umístěné v malebném prostředí, obklopené přírodou a čistým horským vzduchem, což přispívá k jejich léčebným účinkům. Lázně mají dlouhou tradici a jsou pojmenovány po Vincenzi Priessnitzovi, zakladateli moderní vodoléčby, který zde začal léčit pacienty již v 19. století. Jsou známé především pro své využití přírodní léčivé vody a vzduchu v kombinaci s unikátními hydroterapeutickými metodami.

Mezi hlavní procedury, které lázně nabízejí, patří vodoléčebné koupele, zábaly, inhalace a různé masáže. Lázně jsou zaměřené na léčbu dýchacích potíží, nemocí srdce a cév, nervového systému a pohybového aparátu. Kromě toho jsou také oblíbené mezi lidmi, kteří hledají prevenci a celkové zlepšení kondice. Celý areál lázní je zasazen do krásného přírodního prostředí s řadou turistických tras, které vedou do okolních lesů a kopců, což nabízí možnost příjemných procházek a relaxace (Priessnitz.cz, 2024).

Lázně Teplice nad Bečvou a.s.

Lázně Teplice nad Bečvou a.s., jsou významné léčebné lázně nacházející se v Olomouckém kraji, v malebné obci Teplice nad Bečvou, nedaleko města Hranice. Lázně jsou známé svými unikátními minerálními prameny bohatými na oxid uhličitý a využívají je k léčebným účelům již po staletí.

Tyto lázně se specializují především na léčbu kardiovaskulárních chorob, zejména onemocnění srdce a cév, ale také na léčbu nemocí pohybového aparátu a nervové soustavy. Léčivá minerální voda z místních pramenů je bohatá na volný oxid uhličitý, což má pozitivní vliv na cévní systém a krevní oběh. Hlavní procedury v lázních Teplice nad Bečvou zahrnují uhličitě koupele, které jsou hlavním léčebným prostředkem a mají blahodárny vliv na snížení krevního tlaku, zlepšení krevního oběhu a celkové posílení organismu. Dále jsou k dispozici rehabilitační programy, masáže, inhalace a elektrolytoterapie (Ltnb.cz, 2022).

Kromě léčebných procedur lázně nabízejí krásné prostředí pro relaxaci a odpočinek. Teplice nad Bečvou jsou obklopeny přírodními krásami, včetně Zbrašovských aragonitových jeskyní a Hranické propasti, nejhlubší zatopené jeskyně na světě. Tyto atrakce jsou oblíbenými cíli turistů, kteří navštěvují lázně nejen kvůli léčbě, ale i kvůli krásám okolní přírody.

Lázně Poděbrady, a.s.

Lázně Poděbrady, a.s., jsou známé lázeňské zařízení nacházející se ve městě Poděbrady ve Středočeském kraji, přibližně 50 km východně od Prahy. Tyto lázně mají dlouhou tradici, která sahá až do roku 1908, kdy byl objeven pramen minerální vody známý jako Poděbradka. Poděbrady jsou především proslulé léčbou kardiovaskulárních onemocnění, přičemž minerální voda bohatá na oxid uhličitý je hlavním léčebným prostředkem.

Lázně Poděbrady se specializují na léčbu onemocnění srdce, cév a oběhového systému. Hlavní procedurou jsou uhličitě koupele, které mají pozitivní vliv na krevní oběh a zlepšují celkovou kondici organismu. Kromě toho lázně nabízejí širokou škálu dalších léčebných

procedur, jako jsou fyzioterapie, masáže, elektroterapie a rehabilitační cvičení. Poděbrady jsou krásným a klidným lázeňským městem, známým svým upraveným lázeňským parkem, kolonádou a příjemnou atmosférou. Lázně jsou oblíbeným místem nejen pro pacienty s kardiovaskulárními problémy, ale i pro ty, kteří hledají regeneraci a relaxaci. Město Poděbrady také nabízí řadu kulturních a historických památek, jako je poděbradský zámek, který přispívá k příjemné lázeňské atmosféře (Lázně-podebrady.com, 2024).

Lázně Teplice v Čechách a.s.

Lázně Teplice v Čechách a.s., jsou jedny z nejstarších a nejznámějších lázní ve střední Evropě. Nacházejí se v Ústeckém kraji, konkrétně v městě Teplice, které leží mezi Krušnými horami a Českým středohořím. Lázně mají bohatou historii, která sahá až do doby římské, a jejich sláva se rozšířila po celé Evropě díky unikátním léčebným pramenům.

Lázně Teplice jsou proslulé svými termálními minerálními prameny, které vyvěrají z hloubky až 2 kilometrů a mají teplotu kolem 40°C. Tyto prameny obsahují množství minerálních látek, které mají blahodárné účinky na léčbu pohybového aparátu, nervového systému a cévních chorob. Teplické lázně se specializují především na léčbu onemocnění spojených s pohybovým ústrojím, jako jsou artritida, revmatismus, problémy s klouby a páteří, ale i na neurologická onemocnění (Lazneteplice.cz, 2024).

Mezi hlavní léčebné procedury patří termální koupele, vodoléčba, masáže, elektroterapie a fyzioterapie. Lázně se také zaměřují na rehabilitaci po úrazech a operacích pohybového aparátu. Kromě léčebných služeb lázně nabízejí i wellness a relaxační pobyty. Teplice jsou známé jako "Malá Paříž" díky bohaté kulturní historii a návštěvám významných osobností, jako byl Ludwig van Beethoven nebo Johann Wolfgang Goethe, kteří zde hledali odpočinek a léčbu. Město nabízí krásné parky, architektonické památky a kulturní akce, které přispívají k lázeňské atmosféře a činí z Teplic oblíbenou destinaci pro odpočinek a léčbu.

Slatinné lázně Třeboň s. r. o.

Slatinné lázně Třeboň s. r. o., známé také jako Lázně Třeboň, se nacházejí v Jihočeském kraji ve městě Třeboň. Lázně jsou známé svou specializací na využívání přírodní léčivé slatiny, která má blahodárné účinky především na pohybový aparát. Třeboň se nachází v malebné krajině plné rybníků a je považována za jedno z nejkrásnějších lázeňských měst v České republice.

Lázně Třeboň se zaměřují na léčbu pohybového aparátu, revmatických onemocnění, stavů po operacích kloubů a páteře, a na rehabilitaci po úrazech. Hlavní léčebnou metodou jsou slatinné zábaly a koupele, které využívají unikátní třeboňskou slatinu, jež se těží v okolních rašeliništích. Slatina má vysoký obsah organických látek a minerálů, což z ní dělá ideální prostředek pro léčbu nemocí svalů, kloubů a páteře. Kromě slatinných zábalů nabízejí lázně širokou škálu dalších procedur, jako jsou masáže, hydroterapie, fyzioterapie a elektroléčba.

Třeboňské lázně jsou rozděleny na dvě hlavní lázeňská zařízení:

1. Lázně Aurora – moderní lázeňský komplex, který nabízí široké spektrum léčebných a wellness procedur.
2. Bertiny lázně – tradiční lázeňský dům s dlouhou historií, který se rovněž zaměřuje na slatinné procedury.

Třeboň je také známá svým historickým centrem a okolní přírodou, což z ní činí ideální místo pro relaxaci a klidné procházky. Město je obklopeno rybníky, které jsou součástí chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, což nabízí návštěvníkům možnost odpočinku v přírodě a vyžití v podobě cykloturistiky nebo pěší turistiky (Laznetrebon.cz, 2024).

Lázně Kundratice a.s.

Lázně Kundratice a.s., se nacházejí v Libereckém kraji, v obci Osečná, v malebné oblasti na úpatí Ještědského hřbetu. Jsou jedny z nejstarších lázní v České republice a byly založeny v roce 1881. Tyto lázně jsou známé především díky své specializaci na léčbu pohybového aparátu pomocí sirnoželezité slatiny, která je těžena přímo v jejich okolí.

Lázně Kundratice se zaměřují na léčbu nemocí pohybového ústrojí, zejména na léčbu artritidy, revmatismu, degenerativních onemocnění kloubů a páteře, poúrazové stavy a stavy po operacích pohybového aparátu. Hlavní léčebnou metodou jsou slatinné zábaly a koupele, které mají protizánětlivé a regenerační účinky na klouby a svaly. Slatina v Kundratcích má vysoký obsah minerálů a dalších látek, což z ní dělá ideální přírodní léčebný prostředek. Kromě slatinných procedur lázně nabízejí i další procedury, jako jsou fyzioterapie, elektroléčba, vodoléčba, různé druhy masáží a rehabilitační cvičení (Laznekundratice.cz, 2024).

Lázně Kundratice mají také lázeňský park a poskytují prostředí vhodné jak pro léčbu, tak pro odpočinek a relaxaci. Díky klidné atmosféře a přírodním krásám jsou lázně Kundratice oblíbené nejen mezi pacienty, ale i mezi návštěvníky, kteří hledají relaxaci a regeneraci těla i myslí. Okolní příroda nabízí možnosti pro turistiku, cykloturistiku a další outdoorové aktivity, což přispívá k celkové léčebné a relaxační zkušenosti.

Léčebné Lázně Mariánské Lázně a.s.

Léčebné Lázně Mariánské Lázně a.s., se nacházejí v Karlovarském kraji, v jednom z nejkrásnějších lázeňských měst České republiky, Mariánských Lázních. Toto město je součástí tzv. "Západočeského lázeňského trojúhelníku" společně s Karlovými Vary a Františkovými Lázněmi a je proslulé svými přírodními léčivými prameny, krásnou architekturou a upravenými parky.

Lázně Mariánské Lázně jsou známé především díky své bohaté nabídce minerálních pramenů, z nichž se pro léčebné účely využívá více než 40. Tyto prameny jsou bohaté na různé minerální látky a mají široké spektrum léčebných účinků. Léčebné procedury se zaměřují na různá onemocnění, včetně onemocnění pohybového aparátu, dýchacích cest, ledvin, močových cest, gynekologických problémů a metabolických poruch, jako je cukrovka.

Hlavními léčebnými prostředky jsou minerální koupele, inhalace, pitné kúry z místních pramenů a další hydroterapeutické a fyzikální procedury. Mezi další oblíbené léčebné postupy patří masáže, rehabilitační cvičení, elektroterapie a bahenní zábaly. Mariánské Lázně jsou také známé svou architektonickou krásou, zejména díky slavné kolonádě a Zpívající fontáně, která se stala symbolem města (Laznemi.cz, 2023).

Město se nachází v malebném prostředí obklopeném lesy a parky, což poskytuje návštěvníkům ideální podmínky pro odpočinek a relaxaci. Kromě lázeňské léčby město nabízí bohaté kulturní vyžití a možnosti pro turistiku či golf. Mariánské Lázně mají dlouhou tradici a během své historie přivítaly mnoho slavných osobností, jako například Johanna Wolfganga von Goethe, Fryderyka Chopina nebo britského krále Edwarda VII., kteří sem přijížděli za léčbou a relaxací.

5.1 Ukazatele rentability aktiv

Tabulka 4 obsahuje ukazatele rentability aktiv (ROA) pro vybraná česká lázeňská zařízení v letech 2012 až 2023. Tento ukazatel vypovídá o ziskovosti podniků ve vztahu k jejich celkovým aktivům, což je důležité pro hodnocení efektivnosti využití majetku lázeňských zařízení. V tabulce je zvýrazněno u každého lázeňského zařízení šest nejnižších hodnot ukazatele rentability aktiv.

Tabulka 4: Ukazatele rentability aktiv

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Bečvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderlice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	9,44	12,94	1,03	8,26	1,99	-10,84	0,12	5,87
2013	7,02	5,52	-1,38	8,16	0,25	-4,78	-22,91	5,91
2014	8,61	14,60	-0,63	8,82	12,67	24,85	15,23	8,97
2015	10,16	12,71	1,54	4,89	12,45	19,24	9,22	5,79
2016	11,07	10,37	1,07	8,96	7,29	20,31	9,96	5,66
2017	11,40	12,40	4,63	8,93	3,09	10,44	7,57	5,52
2018	10,06	16,40	3,04	8,53	3,15	12,50	5,20	3,41
2019	26,50	14,28	2,92	8,14	2,33	10,96	3,14	3,78
2020	2,18	11,10	-1,96	3,12	-7,20	2,76	4,52	-9,71
2021	59,20	14,02	5,10	6,41	18,69	27,29	12,73	-1,15
2022	5,05	10,60	14,57	4,23	9,94	13,88	2,05	-2,61
2023	8,92	9,39	9,25	6,80	7,74	28,61	3,91	0,04

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 4:

- V letech 2012 až 2019 vidíme relativní stabilitu ukazatelů rentability u většiny lázní, i když některé z nich (např. Lázně Teplice nad Bečvou, Lázně Teplice v Čechách) zaznamenaly výraznější výkyvy.
- Rok 2020, kdy propukla pandemie COVID-19, představuje významný propad u většiny lázeňských zařízení. Například: Lázně Luhačovice zaznamenaly dramatický pokles z 26,50 % v roce 2019 na pouhých 2,18 %. Lázně Teplice v Čechách se propadly dokonce do záporných hodnot (-7,20 %). Léčebné Lázně Mariánské Lázně zaznamenaly také pokles na -9,71 %.
- Rok 2021 přinesl výrazné zotavení některých zařízení, což je patrné zejména u Lázní Luhačovice (59,20 %) a Slatinných Lázní Třeboň (27,29 %), což může souviset s přechodnými opatřeními po pandemii a zvýšenou poptávkou po lázeňských službách po uvolnění opatření.
- Rok 2022 a 2023 ukazují stabilizaci, přičemž hodnota ROA se u většiny zařízení pohybuje na úrovni před pandemií nebo mírně nižší.

Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 měla značný negativní dopad na rentabilitu lázní v roce 2020, kdy došlo k poklesu poptávky po lázeňských službách z důvodu omezení cestování, lockdownů a obav o zdraví. V roce 2021 sice došlo k částečnému zotavení, ale dopady pandemie jsou stále patrné. To se projevuje zejména v silných výkyvech ukazatele mezi jednotlivými roky. V roce

2023 se rentabilita u většiny lázní přibližuje předpandemickým úrovním, avšak některé lázně (např. Léčebné Lázně Mariánské Lázně) stále bojují s nižšími hodnotami.

5.2 Ukazatele zadluženosti

Tabulka 5 představuje ukazatele zadluženosti pro vybraná lázeňská zařízení v letech 2012 až 2023. Ukazatel zadluženosti vyjadřuje podíl cizích zdrojů (dluhů) na celkových aktivech společnosti. Čím vyšší je hodnota zadluženosti, tím více je společnost financována cizími zdroji, což může naznačovat vyšší riziko, doporučená hodnota zadluženosti v rozmezí 30-60 % je často uváděna jako obecné pravidlo pro podniky v méně rizikových odvětvích, pro lázeňská zařízení může být vhodná mírně vyšší míra zadluženosti, protože jde o kapitálově náročné odvětví s potřebou častých investic (například modernizace zařízení). V tabulce je zvýrazněné u všech zkoumaných lázeňských zařízeních šest nejvyšších hodnot.

Tabulka 5: Ukazatele zadluženosti

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Bečvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderatice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	51,46	32,17	25,72	22,10	11,88	32,47	23,26	16,56
2013	44,61	34,83	24,40	16,32	15,33	28,75	42,11	21,77
2014	39,82	33,03	31,85	11,63	19,88	37,06	42,21	18,34
2015	37,60	32,17	36,26	18,93	17,96	38,54	28,20	14,64
2016	32,22	27,05	42,26	10,11	12,77	31,27	13,51	12,52
2017	31,88	23,37	38,99	10,78	21,34	29,91	20,40	10,27
2018	24,83	21,20	40,73	10,51	33,25	28,39	16,72	8,15
2019	17,68	16,32	22,14	9,93	35,26	23,78	19,26	19,52
2020	15,90	16,39	31,25	9,21	36,37	35,37	11,42	18,63
2021	12,35	13,93	25,08	24,28	30,34	44,04	20,85	18,20
2022	23,73	8,35	16,41	29,48	25,61	38,14	14,76	18,89
2023	21,87	11,71	8,85	23,90	23,93	33,40	19,33	18,91

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 5:

- Roky 2012 až 2019: Většina lázní vykazovala klesající nebo relativně stabilní trend zadluženosti. Například Lázně Luhačovice snížily svou zadluženost z 51,46 % v roce 2012 na 17,68 % v roce 2019, což ukazuje na zlepšování jejich finanční stability. Naopak některé lázně, jako například Lázně Teplice v Čechách a Lázně Teplice nad Bečvou, zaznamenaly zvýšení zadluženosti v tomto období.

- Rok 2020, kdy pandemie COVID-19 zasáhla ekonomiku, měl specifické dopady na zadluženost jednotlivých lázeňských zařízení: Zadluženost některých lázní se v tomto roce zvýšila. Například Lázně Teplice v Čechách zvýšily svou zadluženost na 36,37 % a Slatinné lázně Třeboň na 35,37 %. Tato čísla mohou naznačovat, že lázně čelily finančním potížím a musely si půjčovat více finančních prostředků, aby pokryly své závazky nebo výdaje během pandemie. Na druhé straně některé lázně, jako například Lázně Kunderatice (11,42 %) nebo Léčebné Lázně Mariánské Lázně (18,63 %), vykazovaly nižší nebo stabilní zadluženost, což může znamenat, že byly schopny zvládnout pandemii bez výraznějších nárůstů dluhů.
- Rok 2021 zaznamenal návrat k vyšší zadluženosti u některých zařízení, jako jsou Slatinné lázně Třeboň (44,04 %) a Lázně Teplice nad Běčvou (25,08 %), což může být důsledkem snahy pokrýt výpadky v příjmech z předchozího roku.
- Roky 2022 a 2023 ukazují stabilizaci zadluženosti, přičemž některé lázně (např. Priessnitzovy léčebné lázně, 8,35 % v roce 2022) vykazují nízké zadlužení, zatímco jiné, jako Slatinné lázně Třeboň (33,40 % v roce 2023), si stále udržují vyšší úroveň dluhového financování.

Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 způsobila v roce 2020 nárůst zadluženosti u některých lázeňských zařízení, což bylo pravděpodobně způsobeno poklesem tržeb v důsledku uzavření lázní, omezením cestovního ruchu a snižující se poptávkou po lázeňských službách. Lázně, které musely čelit těmto výzvám, mohly být nuceny hledat financování prostřednictvím půjček, což zvýšilo jejich zadluženost.

Zotavení po pandemii v roce 2021 vedlo k opětovnému nárůstu zadluženosti u některých zařízení, ale jak ukazuje trend v letech 2022 a 2023, zadluženost se u většiny lázní postupně stabilizovala. Některá zařízení si i nadále udržují vyšší úroveň zadlužení, což může být způsobeno potřebou pokrytí závazků z období pandemie, ale celkově lze pozorovat návrat k předpandemickým hodnotám.

5.3 Dlouhodobé krytí aktiv

Tabulka 6 poskytuje přehled o dlouhodobém krytí aktiv (ukazatel míry financování dlouhodobých aktiv dlouhodobými zdroji) pro několik lázeňských zařízení v letech 2012 až 2023. V tabulce je zvýrazněno u všech sledovaných lázeňských zařízeních šest nejnižších hodnot.

Tabulka 6: Dlouhodobé krytí aktiv

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Běčvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderatice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	0,56	0,68	0,80	0,81	0,93	0,66	0,30	0,86
2013	0,64	0,68	0,82	0,87	0,90	0,71	0,36	0,81
2014	0,68	0,69	0,71	0,92	0,85	0,63	0,42	0,83
2015	0,87	0,78	0,76	0,85	0,87	0,61	0,32	0,87
2016	0,88	0,81	0,75	0,99	0,92	0,69	0,35	0,91
2017	0,90	0,80	0,76	1,00	0,83	0,70	0,42	0,91
2018	0,92	0,81	0,84	0,94	0,90	0,72	0,40	0,93
2019	0,94	0,86	0,77	0,94	0,91	0,76	0,38	0,91
2020	0,95	0,90	0,66	0,96	0,92	0,81	0,50	0,95
2021	0,93	0,87	0,73	0,86	0,92	0,67	0,43	0,94
2022	0,87	0,94	0,82	0,89	0,94	0,71	0,48	0,92
2023	0,85	0,90	0,90	0,92	0,92	0,68	0,46	0,91

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 6:

- Roky 2012 až 2019 ukazují stabilní nebo postupně rostoucí dlouhodobé krytí aktiv u většiny lázeňských zařízení. Například: Lázně Luhačovice zvýšily svou hodnotu z 0,56 v roce 2012 na 0,94 v roce 2019, což značí zlepšení finanční stability. Podobně i Priessnitzovy léčebné lázně a Lázně Poděbrady vykazují postupný růst v tomto období, což ukazuje na silné financování dlouhodobých aktiv.
- Rok 2020, kdy pandemie COVID-19 zasáhla ekonomiku, měla na dlouhodobé krytí aktiv různý dopad: Většina lázní si udržela stabilní hodnoty, například Slatinné lázně Třeboň (0,81) a Lázně Teplice v Čechách (0,92), což ukazuje, že si zachovaly relativní stabilitu financování i během pandemie. Některé lázně, jako Lázně Teplice nad Běčvou, zaznamenaly pokles dlouhodobého krytí aktiv na 0,66, což může naznačovat, že se musely více spoléhat na krátkodobé financování nebo že došlo k poklesu hodnoty jejich aktiv.
- Rok 2021 ukazuje u některých zařízení mírné zlepšení po pandemii, jako například u Léčebných Lázní Mariánské Lázně (0,94), zatímco jiné, jako Slatinné lázně Třeboň (0,67), zaznamenaly pokles.
- Roky 2022 a 2023 vykazují stabilizaci dlouhodobého krytí aktiv, přičemž většina lázní se pohybuje v hodnotách kolem 0,90, což ukazuje na relativně silnou finanční strukturu. Například Priessnitzovy léčebné lázně (0,94 v roce 2022) a Lázně Poděbrady (0,92 v roce 2023) dosáhly vysokých hodnot krytí aktiv.

Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 měla na dlouhodobé krytí aktiv smíšený dopad. Zatímco některá zařízení si udržela relativně stabilní úroveň dlouhodobého krytí aktiv i během pandemie (například Lázně Luhačovice a Léčebné Lázně Mariánské Lázně), jiná zařízení, jako Lázně Teplice nad Běčvou, zaznamenala pokles, což může odrážet vyšší míru závislosti na krátkodobém financování během tohoto období.

Po pandemii, zejména v letech 2022 a 2023, se ukazatele krytí aktiv začaly stabilizovat, což naznačuje, že lázeňská zařízení se postupně přizpůsobila novým podmínkám a znovu obnovila svou finanční rovnováhu. To mohlo být ovlivněno přístupem k dlouhodobějším úvěrovým linkám nebo postupným zotavením ekonomiky a poptávky po jejich službách.

5.4 Obrat aktiv

Tabulka 7 poskytuje přehled o obratu aktiv pro různá lázeňská zařízení v letech 2012 až 2023. Vyšší hodnota obratovosti znamená efektivnější využívání aktiv. V tabulce je zvýrazněno šest nejnižších hodnot.

Tabulka 7: Obrat aktiv

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Běčvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderatice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	0,40	0,80	0,03	0,50	0,67	3,36	2,17	0,48
2013	0,38	0,73	0,44	0,48	0,65	3,35	1,57	0,47
2014	0,47	0,81	0,61	0,47	0,69	2,76	1,68	0,50
2015	0,46	0,91	0,59	0,42	0,63	2,27	2,19	0,48
2016	0,50	0,95	0,56	0,48	0,58	1,41	2,42	0,50
2017	0,47	0,99	1,14	0,47	0,47	1,94	2,02	0,51
2018	0,47	0,97	0,61	0,45	0,38	1,88	2,04	0,49
2019	0,41	0,95	0,91	0,44	0,42	1,76	2,07	0,49
2020	0,31	0,72	0,70	0,31	0,26	1,14	1,65	0,21
2021	0,22	0,68	0,44	0,28	0,27	0,96	1,79	0,26
2022	0,74	0,76	0,90	0,36	0,38	1,28	1,76	0,45
2023	0,77	0,76	0,70	0,37	0,44	1,86	1,75	0,57

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 7:

- Roky 2012 až 2019 ukazují relativně stabilní nebo mírně klesající trend u většiny lázeňských zařízení. Například: Lázně Luhačovice vykazují relativně konzistentní hodnoty, pohybující se kolem 0,40 až 0,50. Priessnitzovy léčebné lázně si udržují vysokou efektivnost s hodnotami kolem 0,80 až 0,99. Některé lázně, jako Lázně Teplice nad Běčvou, zaznamenaly vyšší výkyvy.

V roce 2017 dosáhly vrcholu 1,14, zatímco předtím se pohybovaly mezi 0,03 a 0,91. Slatinné lázně Třeboň a Lázně Kunderatice vykazují mnohem vyšší obrat aktiv než ostatní lázně (přes 2,0 v několika letech), což ukazuje na vyšší efektivnost využívání jejich aktiv v daných obdobích.

- Rok 2020, kdy pandemie COVID-19 zasáhla ekonomiku, přinesl prudký pokles obratovosti aktiv u všech lázeňských zařízení. Tento pokles je zvláště patrný u: Lázně Luhačovice (pokles z 0,41 v roce 2019 na 0,31 v roce 2020). Léčebné lázně Mariánské Lázně, které zaznamenaly dramatický pokles na 0,21, což pravděpodobně reflektuje omezený provoz, uzavření lázní a výrazný pokles počtu hostů v důsledku pandemie. Slatinné lázně Třeboň také poklesly z hodnoty 1,76 v roce 2019 na 1,14 v roce 2020, což naznačuje, že efektivnost využití jejich aktiv se výrazně snížila.

- Rok 2021 přinesl další pokles obratovosti aktiv, což naznačuje, že zotavení po pandemii nebylo okamžité. V některých lázních se hodnoty propadly ještě více než v roce 2020, například u Léčebných Lázní Mariánské Lázně (0,26) a Priessnitzových léčebných lázní (0,68). To může být důsledkem pokračujících omezení a menšího počtu návštěvníků.

- Roky 2022 a 2023 ukazují známky zotavení. Například: Lázně Luhačovice dosáhly v roce 2022 hodnoty 0,74 a v roce 2023 dokonce 0,77, což znamená návrat k předpandemickým hodnotám. Lázně Teplice nad Běčvou se také stabilizovaly kolem hodnot 0,90 v roce 2022 a 0,70 v roce 2023, což naznačuje postupné zotavení po pandemii. Slatinné lázně Třeboň zaznamenaly výrazný růst z 1,14 v roce 2020 na 1,86 v roce 2023, což je známkou zlepšení provozní efektivity.

Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 měla výrazně negativní vliv na obrat aktiv lázeňských zařízení v roce 2020 a částečně i v roce 2021. Dramatický pokles obratovosti byl způsoben omezením provozu, uzavírkami, poklesem cestovního ruchu a nižší poptávkou po lázeňských službách. Lázně čelily nižším tržbám a přitom musely udržovat svá aktiva, což vedlo k nižší efektivnosti využívání jejich majetku.

V roce 2022 a 2023 se obrat aktiv začal postupně zlepšovat, což naznačuje návrat hostů a zvýšenou poptávku po lázeňských službách, i když hodnoty zůstávají v některých lázních nižší než před pandemií.

5.5 Běžná likvidita

Tabulka 8 představuje běžnou likviditu pro různá lázeňská zařízení v letech 2012 až 2023. Hodnota likvidity vyšší než 1 znamená, že společnost má dostatek krátkodobých aktiv k pokrytí svých krátkodobých závazků, zatímco hodnota nižší než 1 naznačuje potenciální problémy s likviditou. Doporučená hodnota je v rozmezí 1,5 - 2,5.

Tabulka 8: Běžná likvidita

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Běčvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderatice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	1,25	1,47	3,37	1,75	1,64	2,23	2,67	1,36
2013	0,88	1,82	3,11	2,11	0,99	2,55	1,77	1,84
2014	1,29	1,95	2,07	3,22	1,76	2,18	3,11	2,37
2015	1,08	1,29	1,05	1,57	2,63	2,23	2,77	2,31
2016	0,58	1,21	0,50	1,59	3,60	2,45	6,27	1,42
2017	1,10	1,06	0,54	2,21	1,82	2,65	6,17	2,05
2018	1,72	1,50	0,73	3,17	1,17	3,03	5,31	2,73
2019	5,58	1,98	0,87	2,96	2,15	3,93	4,45	2,32
2020	8,19	2,84	0,68	1,95	1,95	3,88	7,54	2,75
2021	11,28	2,60	1,33	0,34	3,71	2,42	4,20	3,13
2022	0,98	5,93	2,54	0,31	5,44	1,92	5,91	2,46
2023	0,98	4,19	4,70	0,65	4,78	2,29	4,61	1,95

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 8:

- Roky 2012 až 2019 ukazují relativně stabilní a mírně kolísající hodnoty běžné likvidity u většiny lázeňských zařízení: Lázně Luhačovice vykazovaly v roce 2012 běžnou likviditu 1,25, která vzrostla na 5,58 v roce 2019, což ukazuje na výrazné zlepšení schopnosti splácet krátkodobé závazky. Priessnitzovy léčebné lázně měly stabilní hodnoty likvidity kolem 1,47 až 1,98, což značí zdravou finanční pozici. Lázně Teplice nad Běčvou vykazovaly postupně klesající hodnoty, s nejnižší hodnotou 0,68 v roce 2020, což naznačuje potíže s likviditou. Lázně Kunderatice mají nejvyšší hodnoty běžné likvidity, například v roce 2016 byla jejich likvidita 6,27, což ukazuje, že měly dostatečné krátkodobé prostředky na krytí závazků.
- Rok 2020, kdy pandemie COVID-19 zasáhla ekonomiku, přinesl výrazné změny v likviditě jednotlivých lázeňských zařízení: U Lázní Luhačovice likvidita prudce vzrostla na 8,19, což může naznačovat, že lázně hromadily krátkodobá aktiva kvůli nejisté situaci, nebo že snížily své krátkodobé závazky. Priessnitzovy léčebné lázně vykazovaly růst likvidity na 2,84, což také může být známkou opatrného řízení finančních prostředků během pandemie. Naopak Lázně Teplice nad Běčvou se dostaly do kritické situace s likviditou klesající na pouhých 0,68,

což znamená, že nebyly schopny efektivně pokrýt své krátkodobé závazky. Léčebné Lázně Mariánské Lázně vykázaly stabilní hodnoty s mírným nárůstem na 2,75, což znamená, že si udržely dostatečnou finanční rezervu během pandemie.

- Rok 2021 přinesl další nárůst likvidity u některých zařízení, například: Lázně Luhačovice dosáhly velmi vysoké likvidity 11,28, což signalizuje opatrný přístup ke správě krátkodobých aktiv a závazků po pandemii. Lázně Teplice v Čechách zaznamenaly významné zlepšení na hodnotu 3,71. Lázně Poděbrady však zaznamenaly pokles likvidity na velmi nízkou hodnotu 0,34, což ukazuje na problémy s likviditou.

- Roky 2022 a 2023 ukazují stabilizaci běžné likvidity u většiny zařízení: Priessnitzovy léčebné lázně zaznamenaly výrazný nárůst na 5,93 v roce 2022, což ukazuje, že si vytvořily značnou rezervu pro pokrytí svých krátkodobých závazků. Lázně Teplice nad Běčvou se zotavily na hodnotu 4,70 v roce 2023, což je významný zlepšení oproti předchozím letům. Naopak Lázně Poděbrady a Léčebné Lázně Mariánské Lázně zaznamenaly trvalé problémy s likviditou, s hodnotami pod 1,0 (Poděbrady 0,65 v roce 2023), což naznačuje pokračující finanční potíže. Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 měla smíšený dopad na běžnou likviditu jednotlivých lázeňských zařízení. Zatímco některé lázně (například Lázně Luhačovice a Priessnitzovy léčebné lázně) zvýšily své krátkodobé rezervy a zaznamenaly výrazný růst likvidity během a po pandemii, jiné zařízení, jako Lázně Teplice nad Běčvou a Lázně Poděbrady, zaznamenaly pokles a potíže s pokrytím svých závazků.

Vysoká likvidita u některých lázní může odrážet jejich opatrný přístup k řízení finančních prostředků v době krize, kdy si snažily zajistit dostatek peněžních prostředků pro nejisté období. Naopak nízká likvidita u jiných zařízení může naznačovat problémy s hotovostním tokem a schopností rychle reagovat na finanční výzvy, které pandemie přinesla.

5.6 Okamžitá likvidita

Tabulka 9 se zaměřuje na okamžitou likviditu pro různá lázeňská zařízení v letech 2012 až 2023.. Tento ukazatel je přísnější než běžná likvidita a poskytuje pohled na to, jak rychle podnik může splatit své závazky bez závislosti na prodeji zásob. Doporučená hodnota je v rozmezí 0,2 - 0,5.

Tabulka 9: Okamžitá likvidita

Roky	Lázně Luhačovice	Priessnitzovy léčebné lázně	Lázně Teplice nad Běčvou	Lázně Poděbrady	Lázně Teplice v Čechách	Slatinné lázně Třeboň	Lázně Kunderatice	Léčebné Lázně Mariánské Lázně
2012	0,48	0,72	2,18	0,34	0,79	1,13	1,99	1,06
2013	0,38	0,91	2,34	0,49	0,57	1,58	1,23	1,56
2014	0,72	1,24	0,91	1,35	1,37	1,44	2,61	2,04
2015	0,42	0,88	0,19	0,07	2,24	1,84	2,18	1,86
2016	0,22	0,61	0,14	0,20	3,10	2,03	5,39	1,09
2017	0,71	0,56	0,17	1,13	1,46	2,28	5,38	1,75
2018	1,33	1,05	0,08	2,42	0,85	2,62	4,70	2,31
2019	0,89	1,47	0,20	2,17	1,83	3,52	3,97	1,88
2020	2,17	2,06	0,12	0,62	0,72	3,42	6,68	2,17
2021	1,15	1,30	0,84	0,08	3,05	1,98	3,36	2,73
2022	0,35	2,23	1,05	0,01	4,64	1,45	5,41	2,03
2023	0,52	0,72	1,13	0,33	4,13	1,78	4,18	1,54

Zdroj: Vlastní dle dat z interních dokumentů

Klíčové body z tabulky 9:

- Roky 2012 až 2019: Lázně Luhačovice vykazovaly proměnlivou okamžitou likviditu. V roce 2012 byla na úrovni 0,48, což naznačuje, že měly problémy s rychlým splácením svých závazků, ale v roce 2020 se výrazně zlepšily na hodnotu 2,17. Priessnitzovy léčebné lázně udržovaly relativně stabilní okamžitou likviditu, pohybující se mezi 0,56 a 2,06 v průběhu let, což naznačuje, že měly dostatečné finanční prostředky k okamžitému pokrytí závazků. Lázně Teplice nad Běčvou vykazovaly velmi nízké hodnoty okamžité likvidity, například v roce 2019 pouhých 0,20, což naznačuje problémy s rychlým splácením závazků. V roce 2023 se hodnota zlepšila na 1,13, což značí zlepšení finanční situace. Slatinné lázně Třeboň a Lázně Kunderatice vykazovaly výrazně vyšší hodnoty okamžité likvidity. Lázně Kunderatice měly v roce 2016 hodnotu 5,39 a v roce 2020 dokonce 6,68, což znamená, že měly dostatek hotovostních rezerv.
- Rok 2020, kdy pandemie COVID-19 zasáhla světovou ekonomiku, přinesl různé dopady na okamžitou likviditu: Lázně Luhačovice dosáhly hodnoty 2,17, což naznačuje, že si udržely dostatečné hotovostní rezervy i během pandemie. Priessnitzovy léčebné lázně zvýšily svou okamžitou likviditu na 2,06, což znamená, že byly finančně připraveny na krizové období. Naopak Lázně Teplice nad Běčvou měly v roce 2020 nízkou okamžitou likviditu (0,12), což ukazuje na finanční potíže během pandemie. Lázně Teplice v Čechách udržely hodnotu likvidity na 0,72, což naznačuje mírně nižší schopnost pokrýt své krátkodobé závazky hotovostními prostředky.

- Roky 2021 až 2023: V roce 2021 se situace stabilizovala, ale u některých lázní, například Lázně Poděbrady (0,08 v roce 2021), došlo k výrazným problémům s okamžitou likviditou, což ukazuje na výrazné finanční potíže. Lázně Teplice v Čechách vykázaly výrazné zlepšení v roce 2022, kdy dosáhly hodnoty 4,64, což znamená, že měly silnou finanční pozici. Lázně Kundratice vykázaly stále vysokou hodnotu okamžité likvidity v roce 2023 (4,18), což ukazuje, že mají dostatek hotovostních rezerv. Léčebné Lázně Mariánské Lázně si udržely stabilní okamžitou likviditu s hodnotou kolem 2,0 během většiny let, což naznačuje, že si zachovaly dostatečné finanční rezervy pro splácení krátkodobých závazků.

Vliv COVID-19:

Pandemie COVID-19 měla na okamžitou likviditu smíšený vliv. Některá lázeňská zařízení, jako Lázně Luhačovice a Priessnitzovy léčebné lázně, si během pandemie dokázala udržet relativně silnou likviditu, což naznačuje, že byla finančně dobře připravena na krizi a hromadila dostatečné rezervy. Naopak lázně, jako Lázně Teplice nad Běčvou a Lázně Poděbrady, měly v roce 2020 a 2021 nízké hodnoty okamžité likvidity, což naznačuje, že čelily finančním potížím a nebyly schopny rychle splácet své krátkodobé závazky.

V roce 2022 a 2023 došlo u většiny zařízení k postupnému zlepšení likvidity, což naznačuje, že se zotavily z finančních otřesů způsobených pandemií a obnovily svou finanční stabilitu.

5.7 Srovnání a dopad COVID-19

Pandemie COVID-19 měla zásadní vliv na česká lázeňská zařízení, který se projevil v několika klíčových oblastech jejich finančního řízení. Nejvýraznější dopady pandemie zahrnují pokles rentability, nárůst zadluženosti, zhoršení obratu aktiv a narušení likvidity.

Klíčové oblasti ovlivněné pandemií:

1. Rentabilita aktiv: Rok 2020 byl pro lázně kritický, kdy většina z nich zaznamenala prudký pokles ziskovosti. Snížená poptávka po lázeňských službách, uzavírky a cestovní omezení vedly k výraznému poklesu tržeb. U některých zařízení klesla rentabilita dokonce do záporných hodnot. Zotavení nastalo postupně, avšak některé lázně dosahují i nadále nižší ziskovosti než před pandemií. Ze všech sledovaných lázní si Priessnitzovy léčebné lázně vedly nejlépe. Vykázaly stabilní a nadprůměrné hodnoty ROA v průběhu většiny sledovaných let. Například v roce 2014 dosáhly ROA 14,60 %, v roce 2018 16,40 % a i v krizovém roce 2020, kdy mnoho zařízení čelilo výrazným poklesům nebo dokonce ztrátám, si udržely stále vysokou hodnotu 11,10 %.

2. Zadluženost: Pandemie zvýšila potřebu externího financování, protože lázně čelily výpadkům příjmů. Některá zařízení si musela půjčovat více, aby pokryla své provozní náklady během omezení. V roce 2021 a následujících letech došlo ke stabilizaci zadluženosti, i když některá zařízení si udržují vyšší úroveň zadlužení. Ze sledovaných lázeňských zařízení si z hlediska zadluženosti nejlépe vedly Priessnitzovy léčebné lázně, které dlouhodobě vykazovaly nízké a stabilní hodnoty zadluženosti. Například v roce 2016 měly zadluženost pouze 27,05 %, což bylo výrazně pod průměrem. I v krizových letech, jako byl rok 2020, si udržely nízkou úroveň zadluženosti na hodnotě 16,39 %, což svědčí o jejich finanční stabilitě a nízké závislosti na cizím kapitálu. V roce 2022 dokonce snížily zadluženost na 8,35 %, což byla nejnižší hodnota ze všech sledovaných lázní v tomto roce, a tento trend pokračoval i v roce 2023, kdy dosáhly hodnoty 11,71 %.

3. Dlouhodobé krytí aktiv a obrat aktiv: Pandemie COVID-19 měla na dlouhodobé krytí aktiv lázeňských zařízení smíšený dopad. Zatímco většina zařízení, jako Priessnitzovy léčebné lázně nebo Lázně Luhačovice, si udržela stabilní a vysoké hodnoty blízké se 1, což svědčí o silné finanční struktuře, některá zařízení, například Lázně Teplice nad Běčvou, zaznamenala pokles, což naznačuje vyšší závislost na krátkodobých zdrojích. Omezený provoz a nižší poptávka vedly ke snížení obratu aktiv. To znamená, že zařízení méně efektivně využívala svá aktiva k generování tržeb. Postupné zotavení v letech 2022 a 2023 vedlo ke zlepšení, ale některá zařízení se s touto situací stále potýkají. Ve sledovaných lázních si nejlépe vedly Lázně Kundratice a Slatinné lázně Třeboň, protože vykazovaly nejvyšší hodnoty obratu aktiv.

4. Likvidita: Běžná a okamžitá likvidita se u některých lázní výrazně zlepšila během pandemie, pravděpodobně kvůli hromadění hotovostních rezerv v reakci na nejistotu a kompenzacemi lázním ze strany státu. Naopak některé lázně se potýkaly s problémy splácet své krátkodobé závazky. Po pandemii došlo k částečné stabilizaci, ale některá zařízení stále vykazují nízkou úroveň likvidity. V rámci obecně doporučené hodnoty běžné likvidity (1,5– 2,5) si nejlépe vedly Slatinné lázně Třeboň, co se týká okamžité likvidity (doporučené rozmezí 0,2–0,5), nejlépe si vedly Lázně Luhačovice

COVID-19 měl výrazný negativní dopad na česká lázeňská zařízení, zejména v roce 2020, kdy omezení provozu a pokles poptávky vedly k dramatickému zhoršení finančních ukazatelů. Postupné zotavení bylo patrné v roce 2021 a dále, přičemž mnoho lázní dosáhlo stabilizace, ale s různou mírou úspěchu.

6 Vládní programy na podporu lázeňství v době koronakrize

Během koronavirové krize přijala vláda České republiky řadu programů zaměřených na podporu podnikatelů zasažených pandemií, s cílem zmírnit dopady na ekonomiku a pomoci firmám udržet jejich provoz. Mezi hlavní programy patřily Antivirus, COVID-Ubytování a COVID-Gastro-Uzavřené provozovny, které se zaměřovaly na různé sektory a potřeby. Pro lázeňský sektor byl však klíčový program COVID-Lázně, vyhlášený Ministerstvem pro místní rozvoj, který bude podrobněji popsán v kapitole 6.1

Program Antivirus se soustředil na udržení zaměstnanosti a stabilitu trhu práce. Díky němu se podařilo udržet nízkou míru nezaměstnanosti (2,8 % v červnu 2021), podpořit přes 1 milion zaměstnanců a poskytnout finanční pomoc více než 74 tisícům firem. Nejvíce podporovanými sektory byly zpracovatelský průmysl, ubytování, stravování a maloobchod (mpsv.cz, 2022). Přesto byl program finančně náročný (50 miliard Kč), zatěžoval státní rozpočet a některé firmy se staly závislé na státní podpoře, což mohlo zpomalit jejich adaptaci na nové podmínky.

Program COVID-Ubytování byl určen pro ubytovací zařízení a poskytoval dotace ve výši 100–200 Kč na pokoj a den během nuceného uzavření. Podpora pomohla pokrýt fixní náklady, udržet zaměstnanost a posílit likviditu zařízení. Přesto byly výše dotací pro některé provozny nedostatečné a administrativní náročnost komplikovala přístup zejména menším podnikům (mmr.cz, 2021). Program měl pozitivní krátkodobý dopad, ale nenabízel dlouhodobé řešení pro udržitelnost sektoru cestovního ruchu.

Program COVID-Gastro-Uzavřené provozovny cílil na podnikatele v gastronomii a pohostinství. Poskytoval finanční podporu 400 Kč na zaměstnance a den, což pomohlo udržet zaměstnanost a pokrýt široké spektrum provozních nákladů. Přesto byl program omezen na krátké období (od října 2020 do ledna 2021), což zanechalo některé podniky bez podpory po skončení programu (mpo.cz, 2021). Administrativní zátěž a fixní výše dotace také omezovaly jeho účinnost.

Celkově tyto programy významně přispěly ke zmírnění dopadů pandemie, udržení zaměstnanosti a stabilizaci zasažených odvětví. Nicméně, jejich krátkodobá povaha, administrativní složitost a finanční nároky na státní rozpočet ukázaly potřebu efektivnějšího plánování krizových opatření a většího důrazu na dlouhodobou udržitelnost a inovace.

6.1 COVID-Lázně

Program COVID-Lázně, vyhlášený Ministerstvem pro místní rozvoj, byl jedním z klíčových nástrojů na podporu lázeňského cestovního ruchu během pandemie COVID-19. Jeho hlavním cílem bylo částečně nahradit výpadek zahraniční klientely a pomoci lázeňským zařízením udržet provoz v době krize. Program přinesl řadu výhod, ale také výzev a omezení.

Mezi hlavní přínosy programu patřila podpora lázeňského cestovního ruchu prostřednictvím přímé finanční pomoci, která významně pomohla lázeňským zařízením zvládnout ekonomické dopady pandemie. Zavedení slevových voucherů v hodnotě 4000 Kč na osobu motivovalo zákazníky k vícedenním pobytům, čímž zvýšilo příjmy lázeňských zařízení. Podmínka strávit v lázeňském zařízení minimálně šest nocí a absolvovat alespoň pět procedur podporovala delší pobyty a přispěla k udržení vysoké úrovně poskytovaných služeb. Program se zaměřil výhradně na domácí klientelu, což vedlo ke zvýšení počtu návštěvníků z České republiky, a tím podpořil domácí cestovní ruch. Současně měl program pozitivní vliv na zdraví obyvatel, protože motivoval k využívání ozdravných a preventivních pobytů. Díky rychlé implementaci dokázal program v krizové době poskytnout potřebnou podporu lázeňskému sektoru (mmr.cz, 2021).

Na druhé straně měl program i své nevýhody. Omezený rozpočet ve výši 1 miliardy Kč umožnil vydání pouze 250 000 voucherů, což nebylo dostatečné vzhledem k celkovému počtu lázeňských zařízení a potenciálnímu zájmu zákazníků. Administrativní náročnost žádostí o vouchery a jejich uplatňování byla komplikací jak pro lázeňská zařízení, tak pro zákazníky. Podmínka minimální délky pobytu šesti nocí mohla omezit zájem zákazníků preferujících kratší pobyty, což snížilo flexibilitu programu. Zaměření výhradně na domácí klientelu sice pomohlo domácímu cestovnímu ruchu, ale nedokázalo plně kompenzovat výpadek zahraničních návštěvníků, kteří tradičně tvoří významnou část příjmů lázní. Časově omezená podpora navíc neřešila dlouhodobé výzvy, jimž lázeňská zařízení čelila po skončení programu. Riziko potenciálního zneužití programu nebo nesplnění podmínek pobytu zvyšovalo nároky na kontrolní mechanismy, což mohlo komplikovat správné fungování programu.

Specifickou výzvou byly také podmínky spojené s pravidly podpory de minimis, které stanovují maximální výši podpory, jež může podnik obdržet během tříletého období, aniž by musela být notifikována Evropskou komisí. Maximální výše podpory de minimis byla stanovena na 200 000 EUR (přibližně 5,4 milionu Kč), což mohlo pro některá lázeňská zařízení znamenat překážku v čerpání podpory. Pro zařízení, která již vyčerpala podporu blížící se limitu, mohl program COVID-Lázně představovat riziko překročení této hranice, což by

vedlo k možným sankcím nebo požadavkům na vrácení nadměrně poskytnutých prostředků. Administrativní složitost spojená s kontrolou kumulativní výše obdržené podpory představovala další zátěž pro lázně, což mohlo některé provozovatele odradit od zapojení do programu (uohs.gov.cz, 2024).

Celkově měl program COVID-Lázně významný pozitivní dopad na podporu lázeňského sektoru a zvýšení domácí návštěvnosti. Přesto se ukázalo, že jeho omezení, zejména finanční a administrativní, a závislost na pravidlech de minimis představovaly překážky, které mohly snížit jeho efektivitu a atraktivitu pro některé lázně. Tento program však jasně ilustroval význam cílené podpory pro klíčové sektory ekonomiky během krizového období.

7 Vhodné kroky pro posílení činnosti lázní v době po koronavirové krizi

7.1 Relevance post-covidových opatření

Pro zhodnocení vhodných kroků pro posílení činnosti lázní je klíčové, aby byl pochopen celkový kontext pandemie COVID-19 a jejích dopadů. I když pandemie COVID-19 již skončila, virus se v populaci stále vyskytuje. Je proto důležité, aby lázeňská zařízení zůstala připravena adekvátně reagovat v případě nutnosti. Mnohá z nich již přijala účinné strategie pro zvládání podobných situací, které zahrnují kombinaci opatření, jako jsou zvýšené hygienické standardy, možnost testování či flexibilní přizpůsobení provozu aktuálním podmínkám. Tyto přístupy mohou v budoucnu pomoci minimalizovat rizika a zajistit bezpečnost klientů i personálu.

Klíčové faktory

Při řešení infekčních nemocí, jako je COVID-19, je klíčovým faktorem pro šíření kontakt mezi nakaženou a nenakaženou osobou. I když je momentálně počet nakažených v populaci nízký, bez adekvátních hygienických opatření existuje riziko, že nemoc bude dále šířena.

I když se nacházíme v post-covidové době, je nezbytné, aby byla veřejnost nadále vedena k dodržování doporučených hygienických standardů. To je důležité z několika důvodů:

1. Možný výskyt nových variant viru: Viry, včetně SARS-CoV-2, mají tendenci mutovat. Mutace mohou ovlivnit vlastnosti viru, včetně toho, jak je šířen a jak těžké nemoci způsobuje. Některé varianty viru jsou nakažlivější nebo odolnější vůči léčbě či vakcínám.
2. Nedostatečná míra očkování v globálním měřítku: Přestože je očkování poskytováno jako ochrana před těžkým průběhem onemocnění, stále existuje riziko, že se objeví nové varianty, které by mohly snížit účinnost stávajících vakcín. Navíc jsou celosvětově oblasti, kde je přístup k vakcínám omezený, což znamená, že značná část populace je stále vystavena riziku onemocnění COVID-19.

Bez adekvátní globální imunity může dojít k dalším vlnám pandemie, což by mohlo vést k novým výzvám ve veřejném zdraví. Viry a jejich hostitelé jsou v neustálém „souboji zbraní“, kde se viry snaží zlepšit své šíření a přežití mutacemi, zatímco jsou vyvíjeny účinnější obranné mechanismy, jako je očkování.

Budoucí dynamika COVID-19 bude nadále ovlivněna především dostupností a účinností vakcín, chováním lidí a sociálně-ekonomickými opatřeními. V současné době je COVID-19 vnímán podobně jako sezónní chřipka, což znamená, že případná opatření se zaměřují spíše na lokální řešení, jako je omezení návštěv v zařízeních, nošení roušek v rizikových situacích nebo zvýšená hygiena. Takové přístupy jsou cílené a přizpůsobené aktuálním epidemiologickým podmínkám, přičemž jejich hlavním cílem je minimalizovat dopady na každodenní život a ekonomiku. Tato opatření budou nezbytná, dokud nebude dosaženo dostatečné globální imunity. To však neznamená, že by měla být tato opatření uplatňována stejným způsobem jako během vrcholu pandemie. Flexibilní a adaptivní přístup, který umožňuje úpravy opatření v závislosti na aktuální epidemiologické situaci, může být považován za účinnější a méně narušující pro společnost a ekonomiku.

7.2 Marketingová kampaň

Marketingová kampaň se v postpandemické době stává klíčovým nástrojem pro další rozvoj lázeňského průmyslu. Namísto obnovování důvěry, která již byla během posledních let obnovena, se současné marketingové strategie zaměřují především na opětovné získávání zákazníků, zdůraznění jedinečných výhod lázeňských zařízení a oslovování nových cílových skupin. Důraz je kladen na prezentaci lázní jako míst nejen pro léčbu a prevenci, ale také pro odpočinek, regeneraci a posílení psychické pohody, což odpovídá aktuálním trendům v cestovním ruchu a wellness. Kampaň může přilákat nové segmenty zákazníků, jako jsou mladší generace hledající wellness zážitky, rodiny s dětmi nebo osoby po prodělání COVID-19, a zároveň zvýšit viditelnost lázeňských zařízení a povědomí o jejich unikátních službách prostřednictvím online marketingu a sociálních médií.

Silná marketingová strategie také pomáhá posílit značku lázní, zvýšit loajalitu stávajících klientů a podpořit domácí cestovní ruch nabídkou speciálních balíčků pro české turisty. Inovace, jako jsou virtuální prohlídky či wellness programy zaměřené na posílení imunity, mohou lázně ztraktivnit pro širší publikum. Součástí kampaně může být i získávání zpětné vazby od zákazníků, což umožní přizpůsobovat služby aktuálním potřebám klientů.

Na druhé straně mohou marketingové kampaně přinášet také rizika. Vysoké náklady, administrativní náročnost nebo nesprávně cílené kampaně mohou vést k plýtvání prostředky a nízké efektivitě. Přetížení kapacit v důsledku úspěšné kampaně může snížit kvalitu služeb, zatímco nevhodná či agresivní reklama může poškodit pověst lázní. Přílišná orientace na nové zákazníky zase může způsobit zanedbávání stávajících klientů. Neetické či zavádějící

marketingové praktiky nebo nedodržení regulačních požadavků mohou mít právní a reputační důsledky.

Shrneme-li to, marketingová kampaň po COVID-19 je nezbytným nástrojem pro obnovu a růst lázeňského sektoru. Pokud je dobře promyšlená, může přispět k obnovení důvěry, přilákání nových klientů, podpoře domácího cestovního ruchu a zavedení inovativních řešení. Zároveň je však klíčové plánovat kampaně efektivně a s ohledem na možné dopady, aby lázně nejen zvládly aktuální výzvy, ale také prosperovaly v budoucnosti.

7.3 Digitalizace a automatizace

Pandemie COVID-19 přiměla mnohá lázeňská zařízení k rychlé adaptaci na nové podmínky, včetně minimalizace fyzického kontaktu mezi hosty a zaměstnanci. Digitalizace a automatizace se staly klíčovými nástroji, které umožnily nejen zajištění provozu, ale také zvýšení komfortu a efektivity. Implementace online rezervačních systémů a možnosti self check-in/out umožnila hostům snadné rezervace a přihlášení přes internet, což zredukovalo potřebu osobní interakce a urychlilo procesy. Virtuální prohlídky a technologie rozšířené reality (augmented reality) hostům usnadnily rozhodování o pobytu a obohatily jejich zážitek prostřednictvím interaktivních map a informací. Bezkontaktní platby a mobilní aplikace přispěly k pohodlí a větší bezpečnosti, zatímco využití IoT a automatizovaných systémů, jako jsou chytré náramky nebo robotické vysavače, zvýšilo efektivitu a snížilo nároky na fyzickou práci.

Přestože digitalizace a automatizace přinášejí mnoho výhod, je nutné brát v úvahu i jejich možné negativní dopady. Zvýšená automatizace může snížit osobní kontakt a lidský přístup, což je v lázeňství, kde si hosté cení individuální péče, klíčový aspekt. Implementace moderních technologií vyžaduje značné finanční investice do zařízení, softwaru a školení personálu, což může být pro menší zařízení velkou zátěží. S digitalizací roste riziko kybernetických útoků, proto je nutné zavést robustní bezpečnostní opatření k ochraně citlivých dat. Technologická závislost přináší riziko výpadků, které mohou narušit provoz a snížit spokojenost hostů, zatímco složitost technologií může být překážkou pro starší klienty, kteří preferují tradiční způsoby interakce.

Automatizace procesů může navíc vést ke snižování počtu pracovních míst, což má negativní sociální dopady, zejména v regionech závislých na lázeňství. Dále si rychlý vývoj technologií vyžaduje pravidelné aktualizace systémů, což znamená dodatečné náklady na udržení konkurenceschopnosti.

Závěrem lze říci, že digitalizace a automatizace v lázeňství nabízejí významné příležitosti pro zvýšení efektivity, pohodlí a bezpečnosti, avšak jejich implementace musí být pečlivě řízena. Klíčem k úspěchu je nalezení rovnováhy mezi technologickými inovacemi a zachováním lidského přístupu, který zůstává pro lázeňský zážitek nenahraditelný.

7.4 Nové služby a programy

Pandemie COVID-19 zásadně ovlivnila zdravotní péči i lázeňský průmysl a zdůraznila potřebu adaptace na nové výzvy a potřeby spotřebitelů. Lázně, jakožto místa regenerace a rehabilitace, sehrávají klíčovou roli v této transformaci, kdy se zaměřují na péči o fyzické i duševní zdraví. S nárůstem počtu pacientů trpících dlouhodobými následky COVID-19, známými jako „long covid“, a rostoucím povědomím o významu duševní pohody je nezbytné nabízet inovativní a specializované služby, které nejen reagují na aktuální potřeby, ale také rozšiřují a vylepšují stávající nabídku.

Jedním z klíčových přístupů jsou programy pro rehabilitaci pacientů s long covid, které zahrnují terapeutická cvičení, dýchací terapie, fyzioterapii a procedury zaměřené na zmírnění únavy, dechových potíží a bolesti kloubů a svalů. Tyto programy pomáhají klientům znovu nabyt fyzickou sílu a obnovit jejich celkovou kondici po prodělání onemocnění.

Dalším významným zaměřením jsou služby na podporu duševního zdraví, které reflektují zvýšený výskyt psychických obtíží, jako jsou úzkost, deprese a stres. Lázně mohou nabízet psychoterapii, relaxační techniky, meditace a programy pro rozvoj sebeúcty a sebeděče. Tyto služby podporují celkovou duševní pohodu klientů, pomáhají zvládat stres a poskytují nástroje k lepšímu zvládnání každodenních výzev.

Vzhledem k tomu, že COVID-19 často postihuje dýchací systém, lázně mohou také nabízet programy pro zlepšení respiračních funkcí, které zahrnují dýchací cvičení, inhalace a hydroterapii. Tyto procedury podporují kapacitu plic, posilují respirační funkce a přispívají k celkovému zlepšení kvality života klientů.

Zavedení těchto specializovaných služeb představuje nejen reakci na pandemii, ale také příležitost pro lázeňská zařízení, jak rozšířit svou nabídku a přizpůsobit se novým požadavkům trhu. Tímto způsobem mohou lázně nejen pomoci klientům zvládnout zdravotní výzvy, ale také posílit svou pozici v rámci zdravotní a lázeňské péče.

Pandemie COVID-19 přinesla významné změny ve zdravotní péči a lázeňském průmyslu. Tato bezprecedentní situace změnila způsob, jakým je přístupováno k péči o fyzické a duševní

zdraví, a zdůraznila potřebu přizpůsobení služeb novým očekáváním a potřebám spotřebitelů. Lázně, jako místa určená k regeneraci a rehabilitaci, jsou v této transformaci klíčovou rolí.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce s názvem „Lázeňské subjekty v době koronavirové krize“ se zaměřila na analýzu dopadů pandemie COVID-19 na lázeňský průmysl v České republice. Hlavním cílem bylo charakterizovat a porovnat ekonomickou situaci lázeňských subjektů před a během propuknutí pandemie, zhodnotit vládní opatření na podporu tohoto sektoru a identifikovat vhodné kroky pro posílení činnosti lázní v post-pandemickém období.

V úvodní části práce byla provedena literární rešerše, která se zabývala historickým vývojem lázeňství ve světě a v České republice. Byly popsány klíčové milníky a proměny lázeňského průmyslu, které vedly k jeho současné podobě. Důraz byl kladen na význam lázeňství v kontextu zdravotnictví, cestovního ruchu a ekonomiky, včetně jeho přínosu k léčbě chronických onemocnění, rehabilitaci a prevenci zdravotních problémů.

Další část práce se soustředila na podmínky poskytování lázeňských služeb, legislativní rámec a roli státních institucí a profesních sdružení v České republice. Byla analyzována struktura lázeňské léčebné rehabilitační péče, rozdělení na komplexní a příspěvkovou péči, a význam indikačního seznamu pro poskytování těchto služeb.

Klíčovou součástí práce byla analýza využití lázeňských zařízení v České republice v letech 2009–2022. Na základě dat z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR byla provedena podrobná analýza počtu pacientů a počtu dnů strávených v lázních. Z analýzy vyplynulo, že do roku 2019 se počet pacientů pohyboval relativně stabilně mezi 350 až 380 tisíci ročně. Nicméně v roce 2020 došlo v důsledku pandemie k dramatickému poklesu na 196 tisíc pacientů, což představuje snížení o více než 46 % oproti předchozímu roku. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán u zahraničních klientů, jejichž počet klesl o více než 72 %.

V ekonomické analýze vybraných lázeňských zařízení byly vypočteny a zhodnoceny klíčové finanční ukazatele, jako je rentabilita aktiv, zadluženost, dlouhodobé krytí aktiv, obrat aktiv a ukazatele likvidity. Výsledky ukázaly, že lázeňská zařízení čelila významným finančním výzvám. Rentabilita aktiv v roce 2020 výrazně poklesla nebo dokonce dosáhla záporných hodnot, což bylo důsledkem snížených tržeb. Zadluženost některých zařízení vzrostla, jelikož musela využít externí financování k pokrytí provozních nákladů. Obrat aktiv se snížil, což naznačuje méně efektivní využití majetku k generování tržeb. Likvidita byla u některých lázní negativně ovlivněna, zatímco jiná zařízení dokázala svou likviditu posílit díky opatrnému finančnímu řízení.

Práce rovněž zhodnotila vládní programy na podporu lázeňství během pandemie. Program COVID-Lázně byl identifikován jako klíčový nástroj, který pomohl částečně nahradit výpadek zahraniční klientely a podpořit lázeňská zařízení prostřednictvím slevových voucherů pro domácí návštěvníky. Přestože program přinesl významné přínosy, byly definovány i jeho omezení, jako například omezený rozpočet, administrativní náročnost a omezení spojená s pravidly podpory de minimis.

V závěrečné části práce byly navrženy vhodné kroky pro posílení činnosti lázní v post- pandemickém období. Byla zdůrazněna potřeba pokračovat v hygienických opatřeních a transparentně komunikovat bezpečnostní standardy zákazníkům, aby byla obnovena návštěvnost lázeňských zařízení. Navržena byla marketingová strategie zaměřená na prezentaci hygienických opatření, přilákání nových segmentů zákazníků a zvýšení viditelnosti lázní prostřednictvím online marketingu a sociálních médií.

Digitalizace a automatizace byly označeny jako klíčové oblasti pro zvýšení efektivity a komfortu pro hosty. Implementace online rezervačních systémů, virtuálních prohlídek a bezkontaktních plateb může přispět k modernizaci služeb. Byla však zdůrazněna nutnost zachovat lidský přístup a individuální péči, která je v lázeňství nenahraditelná.

Dále byly doporučeny inovace v nabídce služeb, jako jsou programy pro rehabilitaci pacientů s postcovidovým syndromem, služby na podporu duševního zdraví a programy zaměřené na zlepšení respiračních funkcí. Tyto nové služby reagují na aktuální potřeby klientů a mohou přilákat novou klientelu.

Z provedené analýzy vyplynulo, že pandemie COVID-19 měla zásadní negativní dopad na lázeňský průmysl v České republice, avšak také otevřela příležitosti pro inovace a modernizaci. Lázeňská zařízení, která dokázala rychle reagovat na změny, přizpůsobit svou nabídku a využít dostupné podpory, mají lepší vyhlídky na úspěšné zotavení a další rozvoj.

POUŽITÁ LITERATURA

- BODEKER, G., COHEN, M. Understanding the Global Spa Industry. Great Britain: Taylor & Francis Ltd, 2015. ISBN 978-0-7506-8464-4.
- BUDINSKÁ, J., ZERJATKE J. *Kapitoly z dějin lázeňství*. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2006. ISBN 80-85321-43-2.
- BURACHOVIČ, S., WIESER, S. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-048-9.
- HAO, F.; XIAO, Q.; CHON, K. COVID-19 and China's Hotel Industry: Impacts, a Disaster Management Framework, and Post-Pandemic Agenda. In: *International Journal of Hospitality Management*, 2020, 90, p. 102636. DOI: 10.1016/j.ijhm.2020.102636.
- JAKUBÍKOVÁ, D., VILDOVÁ, E., JANEČEK, P., TLUČHOŘ, J. *Lázeňství: management a marketing*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2461-9.
- JANDOVÁ, D. *Balneologie*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2820-9.
- KNOP, K. *Lázeňství: ekonomika a management*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-717-6.
- KŘÍŽEK, V. *Obrazy z dějin lázeňství*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-092-6.
- MAK, A. H.; WONG, K. K.; CHANG, R. C. Health or self-indulgence? The motivations and characteristics of spa-goers. In: *International Journal of Tourism Research*, 2021, 13(1), p. 41- 52.
- SONNKOVÁ, P. *Lázeňský cestovní ruch a wellnes*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2017. ISBN 978-80-7510-253-9.)
- SMITH, Melanie a László PUCZKÓ, c2009. *Health and Wellness Tourism*. [1st ed.]. Oxford: Butterworth-Heinemann. ISBN 978-0-7506-8343-2.
- SWARBROOKE, J.; HORNER, S. *Consumer behaviour in wellness tourism*. CABI, 2022.
- ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ, 2012. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-880-2.
- HINDLS, HRONOVÁ, SEGER, FISCHER. *Statistika pro ekonomy*. 7. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 389s. ISBN 80-86946-16-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Radicestujeme.eu [online], 2020 [cit. 2021-10-26]. Dostupné z:

https://www.radicestujeme.eu/img/exphoto/mapa_%C4%8Desk%C3%BDch_1%C3%A1zn%C3%AD4.jpg

Infota.org [online], 2021 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z:

https://www.infota.org/wellspav4konf/dl/v4-report_czech-republic_czech.pdf

CzechTourism.cz [online], 2020 [cit. 2021-11-01]. Dostupné z:

<https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/search/1%C3%A1zenstv%C3%AD>

MZCR.cz [online], 2020 [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/platny-indikacni-seznam-pro-lazenskou-peci/>

Czso.cz [online], 2020 [cit. 2021-11-04]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31744>

Uzis.cz [online], 2020. [cit. 2021-11-04]. Dostupné z:

<https://www.uzis.cz/res/f/008361/lazne2019.pdf>

Tourdata.cz [online], 2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/vyber-mistnich-poplatku/>

Tourdata.cz [online], 2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/lazenstvi/>

Lecebnelazne.cz [online], 2018 [cit. 2021-12-17]. Dostupné z:

<http://www.lecebnelazne.cz/vse-o-laznich/ceske-lazenstvi/z-historie-lazenstvi>

Celyoturismu.cz [online], 2006 [cit. 2021-12-17]. Dostupné z:

<https://celyoturismu.cz/lazenstvi-v-ceske-republice/>

Polák, F. *Lázeňská léčebně rehabilitační péče v ČR*. [online], 2012 [cit. 2021-12-19].

Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70050/58842>

VZP.cz [online], 2019 [cit. 2021-12-18]. Dostupné z:
<https://www.vzp.cz/pojistenci/informace-a-zivotni-situace/lazenska-pece/jake-jsou-typy-uhrad-lazenske-pece>

CzechTourism.cz [online], 2021 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z:
<https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Novinky/Archiv/2021/03/Virtualni-Den-ceskeho-lazenstvi-prezentoval-nabidk>

Lecebnelazne.cz [online], 2021 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z:
<http://www.lecebnelazne.cz/svaz-lecebnych-lazni>

Medispa.cz [online], 2017 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z:
<http://www.medispa.cz/index.php/cs/o-nas/co-je-sdruzeni-medispa.html>

Jedemedolazni.cz [online], 2021 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z:
<https://jedemedolazni.cz/sdruzeni-lazenskych-mist/informace-o-sdruzeni.html>

Wellea.cz: *Balneologie* [online], 2018 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z:
<https://www.wellea.cz/balneologie/>

Uzis.cz: *Lázeňská péče* [online], 2021. [cit. 2023-10-20]. Dostupné z:
<https://www.uzis.cz/index.php?pg=aktuality&aid=8541>

Mpsv.cz: *Antivirus* [online], 2022. [cit. 2023-10-20]. Dostupné z:
<https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus>

Mmr.cz: *COVID-Ubytování* [online], 2021. [cit. 2023-10-21]. Dostupné z:
<https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/covid-prehled-programu/covid-ubytovani-ii-iuz>

Mmr.cz: *COVID-Gastro* [online], 2021. [cit. 2023-10-21]. Dostupné z:
<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/informace-o-koronavirusu/program-covid--gastro--uzavrene-provozovny--258742/>

Mmr.cz: COVID-Lázně [online], 2021. [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/cs/ostatni/web/novinky/vlada-schvalila-vouchery-do-lazni-program-covid?fbclid=IwAR3awh_YhANvF5IBZOM_a48mZRkT6In5m5J6LbFTiyGEcl3BCsndQsSLg4I

Uohs.gov.cz [online], 2024. [cit. 2024-06-06]. Dostupné z: <https://uohs.gov.cz/cs/verejna-podpora/podpora-de-minimis-a-registr-de-minimis.html>

Lazneluhacovice.cz [online], 2023. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://www.lazneluhacovice.cz>

Priessnitz.cz [online], 2024. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://www.priessnitz.cz/cz/o-nas/>

Ltnb.cz [online], 2022. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://www.ltnb.cz/o-laznich/>

Lázně-podebrady.com [online], 2024. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: https://www.lazne-podebrady.cz/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Lazne%20pmax%20=%20vše%20dohromady&utm_id=19604557392&gad_source=1&gbraid=0AAAAADmezwVWTifKhoGOPAZ_eZasWxx_&gclid=CjwKCAjwpbi4BhByEiwAMC8JnSUNCM20zxMHaBABf-WHQnZYZptWIPU0H74KuzA91248pOSTkRz93xoC-FMQAvD_BwE

Lazneteplice.cz [online], 2024. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://www.lazneteplice.cz>

Laznetrebon.cz [online], 2024. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://www.laznetrebon.cz>

Laznekundratice.cz [online], 2024. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <http://www.laznekundratice.cz/cz/>

Lazneml.cz [online], 2023. [cit. 2024-10-15]. Dostupné z: <https://lazneml.cz/#>